

IDRIJSKI RAZGLEDI

1960

2

V.

IDRIJSKI RAZGLEDI

V. LETO

30. JUNIJA 1960

ŠTEV. 2

Skrita dolina v Ovčjaku

Foto: Mestni muzej

Izdaja Mestni muzej v Idriji — Uredniški odbor: Lado Božič, inž. Ivan Gantar, Slavica Božič, Anton Rems, Anica Munda, Lojze Jurjevič, Bojan Križaj — Odgovorni urednik Srečko Logar — Izhaja vsake tri mesece — Celoletna naročnina 200 din, za inozemstvo 300 din — Naslov: »Idrijski razgledi«, Idrija, poštni predal 11, telefon: Idrija 35, tekoči račun pri Komunalni banki Idrija št. 63-KB-6-Z-108, telegrami: Idrija, muzej — Tiska tiskarna Casopisno založniškega podjetja »Primorski tisk« Koper

Zdravstvo v naši občini

Naglo naraščanje proizvodnje v zadnjih letih, predvsem pa v preteklem letu, nujno terja tudi bistven razvoj zdravstvene službe, ki pa kljub sredstvom, ki jih družba za to vejo dejavnosti daje, na splošno precej zaostaja. Ugotovitev velja za vso republiko, za vso državo.

Pri analizi stanja v Idriji ne ugotavljamo tako neugodnih nesorazmerij, kajti niti stroški za zdravstvo niso bistveno narasli: leta 1958 so znašali preko 63.000.000 dinarjev, leta 1959 pa preko 69.000.000 dinarjev.

Nasprotno pa lahko trdimo, da naš občan ni pogrešal osnovne zdravstvene pomoči, če izvzamemo nekaj šibkih vej zdravstva, kjer je posebej omeniti zobozdravstvo in kjer so vsi poskusi za bistveno izboljšanje zamen, kajti problem ni rešljiv z investicijami, z opremo itd., treba je ljudi — strokovnjakov, za strokovno usposobitev le-teh pa je potrebno dosti časa.

Kljub navedenemu ne bo odveč, če le opozorimo na nekatere vzroke zaostajanja zdravstva, ki so pa morda bolj objektivnega kot subjektivnega značaja. Kljub napredku zdravstvene službe na področju zdravljenja bolnih državljanov lahko opazimo premalo uspešno zaščitno dejavnost (preventivo). Eden izmed vzrokov za premajhno uspešnost zaščitne dejavnosti zdravstvene službe je nedvomno v slabi povezanosti kurative in preventive. Še vedno se nismo izklopali iz stanja, ko imamo v zdravstvu dva skoraj povsem ločena sektorja: zdravstvene zavode in strokovnjake, ki zdravijo obolele, in tiste, ki skrbijo za zaščito pred obolenjem. Bistven napredek in lepo perspektivo v povezovanju, oziroma prepletanju ene dejavnosti z drugo kaže naša Obratna ambulanta Rudnika živega srebra Idrija.

Vzrokov za taka neskladja, iz česar izvira zaostajanje zdravstva za proizvodnjo, je več. Že sama organizacija in potem še povsem ločeno financiranje teh vej zdravstvene službe skoro narekujejo razcepljenost. Kljub najugodnejšemu številu zdravstvenih delavcev v goriškem okraju so zdravstveni delavci tudi pri nas še toliko časovno angažirani, da jih to fizično in umsko izčrpa, predvsem pa jih odvaža od družbenega dela, kjer bi našli pobude za delo v svojem poklicu. Stvar upravnih odborov zavodov, sindikalnih organizacij in strokovnih kolegijev je, da zdravstvene delavce mobilizirajo za take oblike dela, ki bi jim omogočile širše poglede pri spoznavanju zdravstvene problematike in učinkovitejša poseganja v delo na področju zdravstvene politike.

V konkretnem primeru tudi naš svet več kot toliko ni proučeval situacije, bodisi da za to ni imel materiala, bodisi da je bil angažiran z reševanjem pisarniških, personalnih in finančnih problemov.

Zdravstvene ustanove v območju ObLO Idrija

V območju našega ljudskega odbora je Zdravstveni dom kot zavod s samostojnim financiranjem, kjer je vključena tudi preventivna zdravstvena služba s svojimi ambulanti in dispanzerji s proračunskim financiranjem ter Obratna ambulanta Rudnika živega srebra Idrija in sanitarna inšpekcija. To so institucije, katerih nadzorno in ustanoviteljsko pravico izvaja ljudski odbor. Poleg teh pa je v tem območju še Bolnišnica za duševne bolezni Idrija, ki pa je sedaj še republiški zavod.

Zdravstveni dom

Zdravstveni dom zajema vso zdravstveno preventivno in kurativno službo, izvzemši zavarovance, ki so po svoji zaposlitvi v Rudniku živega srebra Idrija deležni zdravstvenih uslug v tamkajšnji obratni ambulanti, razen s področja Protituberkuloznega dispanzerja, bolniške službe, posvetovalnice za matere in otroke, bolniškega oddelka, kamor se zatekajo tudi uslužbenci rudnika.

Enote Zdravstvenega doma so:

1. uprava,
2. bolniški oddelek,
3. splošna ambulanta Idrija
4. splošna ambulanta Cerkno,
5. pomožna ambulanta Črni vrh,
6. zobna ambulanta Idrija
7. zobna ambulanta Cerkno
8. šolska splošna ambulanta,
9. šolska zobna ambulanta,
10. specialistična očesna ambulanta,
11. otroška posvetovalnica,
12. posvetovalnica za žene s posvetovalnico za kontracepcijo,
13. športna ambulanta,
14. babiška služba,
15. protituberkulozni dispanzer s stacionarijem,
16. antivenerični dispanzer,
17. higienska postaja,
18. laboratorij in rentgenski kabinet,
19. reševalna postaja.

Od 76 sistemiziranih delovnih mest je bilo zasedenih 63. Med temi je 32 zdravstvenih

uslužbencev, le tri medicinske sestre in pet zdravnikov. Če upoštevamo še šestega zdravnika — upravnika obratne ambulante —, pride en zdravnik na 2.878 prebivalcev, kar predstavlja ugodno razmerje glede na republiko, še bolj pa na okrajno povprečje, kjer je povprečno 3.899 prebivalcev na enega zdravnika.

Spet pa se ustavimo pri medicinskih sestrah, kjer je številka skrajno neugodna, saj je razmerje zdravnikov 2:1 na škodo sester, nasproti idealnemu in tudi potrebnemu razmerju 3:1 v prid sester, kar bi rešilo neštete probleme v pogledu patronažne službe, nege bolnikov, preventive itd.

Še bolj pereče je pomanjkanje zobozdravstvenega kadra, saj je bil do nedavna za vseh 17.000 prebivalcev en sam zobar in le od 1. V. 1959 dela drugi zobar v zobni ambulanti obratne ambulante Rudnika živega srebra Idrija. Primer smo že v uvodu osvetlili, je pa trenutno rešljiv le z nadurnim in honorarnim zaposlovanjem že zaposlenih uslužbencev, oziroma sreče po morebitnem razpisu. Šola, sedaj je samo fakulteta v Ljubljani, še vrsto let ne bo krila teh izredno velikih potreb. Prav tu, v tej veji zdravstva nam bo uvedba zavarovanja kmetijskih proizvajalcev povzročila še večje, celo nepremostljive težave.

Bolniški oddelek

Bolniški oddelek, ki ga vodi en zdravnik in je poleg njega zaposlenih še 8 bolničark in 6 strežnic, je svoje delo opravil ustrezno predpisom, ki urejajo take vrste zdravstvene pomoči. Bolniki se tu ne zadržujejo dolgo, saj je povprečna ležalna doba le 8,5 dni. Na tem oddelku se je zdravilo 1.367 bolnikov s skupnim številom 11.674 oskrbnih dni. Najobsežnejša je skupina obolelih za prehladne bolezni (pljučnica, angina, bronhitis) — 18 odstotkov, slede jim poškodbe — 17,5 %, obolenja srca in ožilja — 13 %, lažje infekcijske bolezni, v številni influenco — 12,5 % ter septična kirurška obolenja — 7 odstotkov. Nekaj (1 %) je tudi bolnikov s socialno medicinskimi indikacijami (kronična obolenja, rak, slaba nega doma itd.). Ti pacienti so bolj ali manj prehodnega značaja, v pretežni večini pred sprejemom v dom onemoglih. Umrljivost bolnikov na tem oddelku znaša 1,3 % od sprejetih.

Splošna ambulanta Idrija

Splošna ambulanta ima dve časovno ločeni ordinaciji — dopoldanska in popoldanska — v istem prostoru. Tu delata dva zdravnika in dve medicinski sestri. En zdravnik opravi povprečno dnevno 32 pregledov, kar je pod okrajnim povprečjem — 39 pregledov.

Na en prvi pregled pridejo 4 ponovni. Slika glede na obolenja je podobna oni na bolniškem oddelku.

Splošna ambulanta Cerkno

V ambulanti delata en zdravnik in sestra od 8. do 14. ure dnevno, razen petka. Na dan je povprečno 25 pregledanih, kar je še pod idrijskim povprečjem. Razmerje med prvimi in ponovnimi pregledi pa je v glavnem isto. Tudi tu prednjačijo prehladna obolenja in jim ostala sledijo v istem redu kot v idrijski ambulanti, vendar z različnimi odstotki. Kljub razmeroma nizkemu številu pregledanih je zdravnik močno angažiran z oddaljenimi obiski na hribovitem terenu.

Vrsta obolenj	Spl. amb. Idrija	Spl. amb. Cerkno	ObLO Idrija (brez rudnika)
	%	%	%
Prehladna obolenja	10	10,9	10,5
Influenca	10	9	9,5
Gnoj. obol. kože in podkož.	6,5	4,7	5,6
Revmatična obolenja	4,3	3,3	3,8
Obol. srca in ožilja	6,3	5,2	5,8
Živčne bolezni	4	2,3	3,2
Ženske bolezni	3,5	3,4	3,5
Bolezni sečil	2,9	1	2
Obratne poškodbe	4,6	2,8	3,7
Poškodbe izven dela	5	5,2	5,1

V tej tabeli so v odstotkih prikazane najbolj karakteristične in za obolevnost prebivalstva najzanimivejše bolezni.

Pri nekaterih obolenjih opazimo različno obolelost obeh območij, kar utemeljuje različna struktura prebivalstva (delavci - kmetje), različen način naselitve in življenja. Vpadna so številna obolenja srca in ožilja in v Idriji obolenja z zvišanim krvnim pritiskom. Vzroke bi bilo iskati v načinu prehrane, tempu in načinu življenja, visokem številu upokojencev in precej verjetno vplivu živega srebra, ki se zlasti odraža v številnem obolevanju sečil.

Precej obratnih nezgod, izvzemši rudniških, ki jih posebej obravnavamo, kaže, da so varnostne naprave pomanjkljive ali pa delavci niso dovolj disciplinirani.

Pomožna ambulanta Črni vrh

dela enkrat tedensko in izvrši ca. 14—15 pregledov, ki predstavljajo pretežno nadaljevanje zdravljenja kroničnih bolnikov.

Zobna ambulanta Idrija

posluje vsak dan, poleg dentista delata v njej dva zobotehnik, instrumentarka, administratorka in snažilka.

Opravili so 8.293 storitev, od teh 1.549 prvih pregledov oziroma storitev. Glede na izreden pritisk in nujnost je postavljena norma močno prekoračena, pri vsem pa ni pritožb na kvaliteto storitev. Honorarno delajo v tej ambulanti en specialist-zobozdravnik, en stomatolog in honorarna instrumentarka.

Zobna ambulanta Cerkno

ni poslovala, ker ni dentista, je pa tudi sicer po strokovnem mnenju ambulanta nepopolno opremljena. Z do sedaj zbranimi sredstvi bomo izpopolnili instrumentarij, tako bi v nadaljnjem prešli vsaj na občasno ordiniranje s honorarnimi zaposlitvami.

Šolska ambulanta

posluje skupaj z otroško posvetovalnico, kjer delajo zdravnik-specialist, medicinska sestra in otroška negovalka. Opravili so 2.952 pregledov. Obolenja se vrstijo prav tako kot v splošni ambulanti. Od nalezljivih bolezni so bile najčešče škrlatinka, oslovski kašelj in mumps, malo je primerov davice. Kot preventivno delo so bila izvedena razna cepljenja, in sicer:

proti kozam 779 otrok,

proti tetanusu in davici 3018 otrok,

proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju 138 otrok,

proti otroški paralizi 1.369 otrok.

Za preprečevanje nalezljivega hepatitisa v Cerknem in okolici so cepili 151 otrok.

Sistematski pregled so izvedli za vse šolske otroke cerkljanskega območja in za prve razrede letnika 1958/1959. Polovica pregledanih otrok ima slabo držo in spet več kot polovica obolelo že stalno zobovje.

Pri teh ugotovitvah je odveč pripomba, da bi morala šolska zobna ambulanta stalno poslovati in ne le s honorarnimi uslužbenci, kakor je doslej.

Otroška posvetovalnica

Pri pregledih v tej posvetovalnici so vse kakor karakteristične ugotovitve, da nastopa slaba drža otrok zlasti zadnje leto pred vstopom v šolo. Ti defekti so zaznamovani v 16 % zaradi slabe prehrane, pri 24 % zaradi rahitisa. Poleg tega ima 50 % otrok povečane nebnice in 75 % povečane bezgavke. To nam kaže, da se v naši občini pojavljajo infekcijska in prehladna obolenja in so zaradi neprimerne prehrane, stanovanj in klimatskih razmer najbolj prizadeti otroci.

Babiška služba

Babiško službo izvršuje 6 babic, od tega 2 v Idriji, 1 v Spodnji Idriji, 1 v Cerknem, 1 na Gorah in 1 v Šebreljah. V posameznih primerih opravljata službo še dve honorarni babici (ena upokojenka in babica v Hotedršici). V letu 1959 so bila opravljena posvetovanja in izvedene priprave za novo teritorialno razdelitev babiških okolišev. Zaradi enotnosti in kontrole dela babic je bil imenovan nadzorni zdravnik za babiško službo (dr. Uroš Cergol, ki je nastopil službo v tekočem letu). V letu 1959 je rodilo v idrijski občini 283 žena, od tega na domu 126 (44,5 odstotka). Od rojenih na domu je bilo pet mrtvorojenih. Rodnost (nataliteta) znaša za vso občino 1,6 %, kar pomeni relativno dobro rodnost. Najmočnejša je rodnost v območju matičnega urada Idrija (1,8 %) in matičnega urada Črni vrh (1,7 %). Prirodni prirastek znaša za občino 0,4 %, kar imamo za nizek in nezadosten prirastek.

Posvetovalnica za žene

posluje vsako sredo po 3 ure. Izvršenih je bilo 288 pregledov, od tega 186 prvih. Ugotovljenih je bilo 5 gestoz in 11 mastitisov, pri ostalih sta nosečnost in otrokovanje potekala v redu.

Poslovalnica za kontracepcijo posluje od 20. II. 1959. Vodila jo je dr. Tilka Mozetič. Javilo se je 52 žena: 15 po umetni odpravi plodu, 6 po porodu, 31 samih od sebe. Izdanih je bilo 25 socialnih izvidov za umetno odpravo plodu.

Antivenerični dispanzer

Honorarni vodja dispanzerja je dr. Ivan Hribernik. V enoti je v nadurah nastavljena ena medicinska sestra. Opravljenih je bilo 144 pregledov (54 lues in 90 na honorejo). Zdravilo se je 26 bolnikov (25 luetikov in 1 gonoroik), v bolnišnicah je bilo 14 bolnikov. Izvršenih je bilo 15 patronažnih obiskov. V evidenci je 73 bolnikov zaradi kroničnega luesa (24 moških in 49 žensk). Novoodkritih obolenj je bilo 5 (4 luetiki, 1 gonoroik). Procent novo obolelih znaša 0,03 %, torej pod okrajnim povprečjem (0,04 %).

Protituberkulozni dispanzer

Rentgenski pregledi so trikrat na teden. Dispanzer vodi honorarni zdravnik, redno pa sta zaposleni patronažna bolničarka in medicinska sestra. Izjemno nizko je število patronažnih obiskov, zlasti če upoštevamo, da je v dispanzerju registriranih 228 bolnikov; obiskov pa je bilo le 66. Spet naletimo na pomanjkanje medicinskih sester in še ta, ki je, nima nobenega prevoznega sredstva.

V letu 1959 je odkritih kar 39 novih primerov TBC. V Idriji je situacija glede tuberkuloze zelo neugodna, saj boleha za aktivno tuberkulozo 1,3 % prebivalstva nasproti goriškemu povprečju — 1,4 %. Poleg 45 bolnikov, ki so ležali na bolniškem oddelku, jih je bilo v specialnih bolnišnicah 89.

V letu 1959 zaznamujemo nasproti letu 1958 porast, tako je bilo v letu 1959 odkritih (fluorografska akcija) 10 primerov več kot v letu 1958, ko so odkrili 29 primerov. Skupno število tuberkuloznih obolenj (pljuč, kosti in ostalih) pa je naraslo od 225 na 228. Številčno so po vrstah bolezni obolenja prikazana v tabeli 1 (glej prilogo!).

Tabela nam kaže, da je število obolenj v letu 1959 glede na leto 1958 padlo. Močan porast je nastal le pri motnjah vida. Vzroki bržkone niso v tako povečanem številu obolenih, pač pa v rednejšem prihajanju okulista, ki pregleda več ljudi, kot jih je prej uspelo priti na vrsto.

Tudi pri boleznih dihal je zaznamovan precejšen porast obolenja. Nekaj vzrokov je verjetno v slabih stanovanjskih in neugodnih klimatskih razmerah. Iz poročila obratne ambulante pa bomo videli, da so še drugi vzroki, kakor vedno večja zaprašitev v rudniku, še nepopolna zaščita in podobno.

Končno pri obravnavanju obolevnosti prebivalstva lahko ugotovimo, da je odstotek na novo obolelih izredno nizek, saj znaša komaj 0,14 %, medtem ko je okrajno povprečje 0,24 odstotka, torej skoro še enkrat večje. Z uvedbo kmečkega zavarovanja se bo odstotek seveda nekoliko dvignil.

Obratna ambulanta Rudnika živega srebra Idrija

Kot samostojna zdravstvena ustanova je obratna ambulanta pričela poslovati dne 1. I. leta 1959.

Obratna ambulanta Rudnika živega srebra predstavlja v zdravstveni službi svojevrsten položaj s tem, da združuje kurativno in posebej preventivno dejavnost, ki imata namen približati se delovnemu človeku takrat, ko je v delovnem procesu, torej izpostavljen vsem mogočim činiteljem, ki vplivajo na njegovo zmogljivost in zdravje.

Eden prvotnih ciljev ambulante je preprečevanje obolenja zaradi živosrebrnih hlapov (hidrargirizem). Nadaljnji problem pa je vpliv radioaktivnih rudnin na rudarje. Posebno v zadnjem letu pa so številnejša silikotična obolenja (zaprashenja dihal, pljuč), ki jih je verjetno pripisovati vse večji mehanizaciji rudnika. Iz slednjega izvirajo tudi številni primeri tuberkuloznih obolenj. Težje odklonljiva so lumboischialgična obolenja (bolečine v križu in vnetja ischiasa — tudi revme), ki nastajajo zaradi dela in dviganja

bremen v neugodnem položaju, naglih temperaturnih razlik v različnih prostorih; zaradi slednjega nastopajo tudi številna prehlajenja.

Glede zaščite pred obolevanjem za hidrargirizmom je po mnenju in ugotovitvah obratnega zdravnika šteti ves rudnik za več ali manj nevarno področje. Koncentracija živosrebrnih hlapov je sicer ponekod večja, druge zelo majhna. Bolezen se pokaže prej ali kasneje, pri nekaterih rudarjih nastopi šele pred upokojitvijo, ne glede na kakšnih delovnih so pretežno delali. Vsekakor se pa obratni ambulantni odpira zelo obsežno področje dela, zmogla ga bo le z zadostnim številom strokovnega personala, predvsem pa v novih prostorih, ne pa v sedanjih razmerah, ko gostuje v že sicer natrpanih prostorih Zdravstvenega doma.

Kot poseben problem, ki ga bo treba začeti reševati, je vprašanje rehabilitacije in zaposlitve invalidov dela ter kroničnih bolnikov. Rudnik sam ne bo mogel zaposliti vseh teh ljudi.

Svet za zdravstvo je na svoji peti seji o problemu rehabilitacije že razpravljal. Misli je, da bi se v Idriji morda le dal osnovati obrat, kjer bi taki ljudje lahko še delali. Morda bi se eventualna pasivnost takega obrata dala pokrivati z dotacijami ali subvencijami. Vsekakor bo to vprašanje slej ko prej zahtevalo ustrezno rešitev.

V letu 1959 je bolehalo 1.381 rudarjev. Tako je izpadlo 21.798 delovnih dni ali skoro 7 % vseh delovnih dni, saj je bilo zaradi bolezni in nezgod dnevno odsotnih 170 ljudi. Številka je visoka glede na druga podjetja, vendar glede delovnih pogojev še vedno opravičljiva in nepretirana.

Upravnik obratne ambulante je obsežno poročal upravi podjetja; za izboljšanje službe in zmanjšanje obolenj predlaga naslednje:

1. Vsi rudarji na ogroženih delovnih, bodisi topilnice in jame, morajo nositi v delovnem času zaščitne maske proti hlapom živega srebra. Ker je zaščita proti hlapom živega srebra težko izvedljiva brez šole in vežbanja, je potrebno organizirati tečaje, kjer bi se rudarji in topilničarji vadili glede uporabnosti in važnosti teh mask.

Vodja tečajev bi moral strokovno obvladati tehniko zaščitnih mask, čemur bi se priučil v posebnem tečaju pri Inštitutu za higieno rada v Zagrebu.

2. Za preprečitev silikotičnih obolenj je potrebno menjati vsako leto rudarje-vrtalce.

Razen tega je treba vsako leto omenjene rudarje rentgensko pregledati, oziroma slikati.

3. Neobhodno potrebna za hitro in uspešno borbo proti obolenjem Hg je nabava fotokolorimetra.

Tabela št. 1
TABELARIČNI PRIKAZ OBOLEVANJA
ZA NEKATERE VAŽNEJŠE BOLEZNI
V LETU 1958 IN 1959

Bolezen	1958	1959
1. tuberkuloza dihal	25	18
2. tuberkuloza kosti in sklepov	6	4
3. spolne bolezni	6	2
4. nalezljive bolezni	228	253
5. maligne novotvorbe	20	16
6. bolezni krvi in obtočil	105	21
7. živčne in duševne bolezni	415	303
8. motnje vida	26	630
9. trahom	694	2
10. ostale očesne bolezni	1	234
11. ušesne bolezni	279	173
12. akutni revmatizem	249	42
13. bolezni srca, obtočil in tlaka	574	547
14. influenza gripa	1.183	738
15. bolezni dihal in dihal. trakta	712	1.143
16. bolezni zob in zobnic	52	222
17. bolezni prebavil	779	629
18. bolezni sečil	222	180
19. gnojna vnetja kože, podkožja	594	501
20. ostala kožna obolenja	272	205
21. bolezni mišic, kosti in sklepov	689	551
22. bolezni dojenčkov	100	66
23. obratne poškodbe	432	363
24. ostale poškodbe	456	446
25. poklicna zastrupljenja	80	62
26. ostala zastrupljenja	9	14
27. ostala obolenja	601	560
Skupaj	8.809	7.925

4. Uprava rudnika in zdravnik naj iščeta možnost študija in način preprečitve kvarnega vpliva jonizirajočega sevanja radioaktivnih rudnin.

5. Uprava podjetja naj čimprej organizira posebne tečaje in druge možnosti za prekvalifikacijo pljučnih in ostalih invalidov dela.

* Številčno so obolenja prikazana v tabeli št. 2 (glej prilogo!).

Lekarna Idrija

Svojo nalogo je lekarna ne glede na pomanjkanje strokovnega kadra uspešno opravila. Bolniki so dobili predpisana zdravila in pripomočke. Promet pa je glede na leto 1958 precej porasel. Storitve (število izdanih receptov):

v letu 1958 74.814 v znesku 17.747.000 din,
v letu 1959 91.058 v znesku 23.141.000 din.

Težave so z lekarniško postajo Cerkno, kamor ni moči dobiti ustreznega personala, to je farmacevta ali vsaj farmacevtskega pomočnika, vendar so v cerkniški lekarni v letu 1959 izdali 28.141 receptov v vrednosti 5 milijonov 455.000 dinarjev.

Glavna problematika lekarniške službe v naši občini je v pomanjkanju strokovnjakov, v idrijski lekarni pa neprimerni prostori, kar bo v tekočem letu rešeno.

Higienska postaja Idrija in sanitarna inšpekcija

a) Higienska postaja Idrija. — V smislu predpisov se opravljajo vsi pregledi in izdajajo potrebne odločbe. Osrednji problem je v preskrbi mesta in občine z vodo. Od 301 odvzetih vzorcev vode je kar 126 neprimernih. Asanacijska dela in gradnja novih objektov so v teku, v programu je tudi končna rešitev vprašanja pitne vode.

b) Sanitarna inšpekcija Idrija. — Glavni problemi v občini Idrija, s katerimi se je lani ukvarjala sanitarna inšpekcija, so našli odziv. Skoraj povsod so že začeli s sanacijo, tako glede pomanjkanja higiensko neoporečne hišne vode za mesto Idrija, kanalizacijske regulacije mesta, našlo se je letno odlagališče smeti in odredile so se zaščitne mere. Iz Gorice smo dobili pritrditev za soglasnost lokacije pokopališča, ki ga namerava ObLO Idrija razširiti in sodobno urediti.

Sanitarna inšpekcija tesno sodeluje z živnozdravnikom, ki vodi sanitarno inšpekcijski nadzor nad klavnicami in mlekarnami. Kar zadeva gostinske obrate, je bilo izdanih precej odločb za izboljšanje in primerno ureditev prostorov. V sodelovanju s higiensko postajo skušamo čimbolj zatreti in odstraniti možnost večjega izbruha in razširjenja epidemij.

Z vsemi razpoložljivimi sredstvi skušamo držati prehrano ljudi na higiensko neoporečni višini. Zlasti nam dela pri tem težave slaba higienska zavest naših pekov. Prostori res niso idealni, vsaj v pekarni v sredini mesta ne, občinskemu ljudskemu odboru smo že predlagali, naj misli v bodočnosti na gradnjo nove pekarnice. Vendar je naša najbolj boleča točka osebna malomarnost in neodgovornost ljudi. Mislimo, da bo precej problemov komunalne higiene rešenih, čim se bosta uredili nova tržnica in nova avtobusna postaja, ker je tudi problem javnega stranišča za sedaj skoro nerešljiv. Kar zadeva ureditve šolskih poslopij, smo v stalnih stikih s Svetom za šolstvo in smo v tem pogledu po skupnem preudarku izdali precej odločb, ki so učinkovale.

Bolnica za duševne bolezni — Idrija

ima 424 standardnih postelj. Skupno število oskrbnih dni v letu 1959 je 151.528, v vrednosti 108.867.293 din ali 717 din na dan. Na zdravljenje so sprejeli 231 bolnikov, odpustili pa 210. Skoro vsi na novo sprejeti bolniki so iz goriškega okraja. Poleg pomanjkanja strokovnega kadra je osrednji problem te bolnice, obolenje pacientov za tuberkulozo pljuč. Bolnica nima posebnega oddelka za izolacijo takih bolnikov, tako so izolirani le po sobah, uporabljajo pa skupne sanitarije,

Tabela šte. 2
Število zavarovancev: 1050

MORBIDITETA ZAVAROVANCEV PO BOLEZNIH V LETU 1959
OBROTNE AMBULANTE RUDNIKA ŽIVEGA SREBRA — IDRİJA

Zap. št.	Število obolenj	Bolezen	Število bol. dni	Povpr. doba traj. dni	% na skup. št. obol.
1	37	Tbc	5056	136,6	2,66
2	—	spolne bolezni	—	—	—
3	10	druge infekcijske bolezni	106	1,6	0,72
4	3	novotvorbe	372	124,0	0,22
5	8	alergične bolezni	265	33,1	0,57
6	1	bolezni žlez notr.	1	1,0	0,06
7	1	bolezni krvi in krv. organov	10	10,0	0,06
8	59	živčne bolezni in motnje	1365	23,1	4,27
9	40	bolezni čutil	471	11,7	2,88
10	9	akutna reumatična obolenja	72	8,0	0,65
11	5	kronične reu. bolezni srca	260	52,0	0,36
12	41	nereum. obolenja srca in ožilja	1138	27,7	2,96
13	296	bolezni dihal	3040	10,3	21,40
14	62	bolezni ust in zobovja	375	6,0	4,47
15	135	bolezni prebavil in jeter	1428	10,6	9,76
16	36	bolezni ledvic, moških spolovil	734	20,4	2,60
17	3	bolezni ženskih spolovil	11	3,6	0,22
18	—	komplikacije nosečnosti in poroda	—	—	—
19	97	bolezni kože in podkož.	1136	11,7	7,01
20	35	bolezni kosti in gibal	650	18,6	2,53
21	131	mišični reumatizem	2360	18,1	9,47
22	133	nezgode pri delu	2484	18,9	9,63
23	122	nezgode izven dela	2480	20,3	8,83
24	72	hydrargirismus	1720	23,8	5,21
25	9	silicosis pulm.	175	19,4	0,65
26	4	porodnice	286	71,5	0,28
27	35	zdravi	158	4,5	2,53
1381		skupaj	26.153	18,9	100,00

preko skupnih hodnikov, kar grozi, da se bo bolezen še razširila. Upravni odbor je o tem že razpravljal ter sklenil poiskati možnost separatne zgradbe za tuberkulozne bolnike.

Družbeno upravljanje

Družbeno upravljanje je uvedeno v vseh zdravstvenih ustanovah. Upravni odbori so na svojih sejah v glavnem razpravljali in sklepali o organizaciji službe, cenah zdravstvenih uslug, storitev in oskrbnega dne, o plačah uslužbencev, o štipendiranju dijakov strokovnih šol in o strokovnem izpopolnjevanju. Tako so v bolnici za duševne bolezni organizirali tečaj z zaključnimi izpiti, kjer je uspešno napravilo izpit za polkvalificirane zdravstvene delavce 28 strežnikov in strežnic. Upravni odbori so brez razlike sklepali tudi o investicijah tako glede izboljšanja strokovnega dela in dopolnitve opreme kot za dvig družbenega standarda na račun stanovanjske izgradnje. Ostala vprašanja, kot razna imenovanja, razpisi, pregledi zaključnih računov in podobno spadajo med stalne in občasne točke dnevnih redov. Pri vseh upravnih odborih je še vedno nekaj pojavov, da se problematika zdravstvenih inštitucij obravnava

le med člani upravnih odborov in doslej še ni prodrla med ljudi, ki so prav gotovo zainteresirani za delo v takih zavodih. Še celo sindikalne organizacije, ki naj bi bistveno pripomogle pri razčiščevanju problematike zavoda in na terenu s tem bogatilo delo v upravnih odborih, se ne zanimajo za delo družbenega organa.

Svet za zdravstvo je družbeni organ in ga sestavlja 9 članov. V preteklem letu je imel 4 seje. Razpravljal je več ali manj o celotni problematiki, ki je tudi predmet tega poročila. Vse preveč pa je svet angažiran z obravnavanjem in sklepanjem o vprašanih iz zgozlj administrativne nuje, kot je potrjevanje cen, potrjevanje pravilnikov, imenovanje raznih uslužbencev, sklepanje o nadurnem, izrednem in honorarnem delu in podobno. Res je, da tudi pri obravnavi takih zadev pride tu pa tam nehote do izraza organizacija zdravstvene službe, njeni uspehi, kritika občanov in podobno, vendar je tega premalo.

Navsezadnje je od članov sveta in prav tako v upravnih odborih od članov upravnega odbora premalo pobude za razprave o širši problematiki zdravstvene službe. Najbrže bi bilo prav, da bi organizacije, kot n.

pr. SZDL, ZB in druge od članov upravnih odborov ali sveta zahtevale občasna poročila, na sestankih dajale predloge in kritizirale. Dvakrat smo na sejo povabili upravnike zavodov, da so poročali o delu svoje ustanove in moramo reči, da je bil ta način mnogo uspešnejši in zanimivejši. To prakso bo svet še nadaljeval.

Jože Čar:

Lanske jamarske raziskave v idrijski okolici

Idrijski kras je izredno pester in bogat s posebnostmi kakor le malokatero ozemlje v Sloveniji. Valovite do 1000 m visoke planote so polne zanimivih jamskih objektov, ki še vedno skrbno varujejo svoje skrivnosti. Ta svet ni pust in gol, marveč porasel z obsežnimi gostimi kraškimi gozdovi, ki otežkočajo prehod, posebno pa še orientacijo.

Zanimiv svet je to in naša mlada jamarška podružnica opravlja na tem ozemlju pionirsko delo, ki pa ni vedno lahko. Prav v zadnjih dveh letih so se jamarska raziskovanja v okolici Idrije močno povečala. K temu je mnogo pripomogla ustanovitev jamarske sekcije na gimnaziji, ki je prinesla podružnici novih moči in poleta. Tudi naša tesna povezanost z matičnim društvom v Ljubljani in z Inštitutom za raziskovanje krasa v Postojni je rodila lepe uspehe. Izraz te povezanosti je nedvomno lanski uspeh, ko se je naša kartoteka, ki jo vodimo v Mestnem muzeju, povečala za 35 jamskih objektov in preseгла tekočo številko 80. Razveseljivo je tudi, da je naše delo iz leta v leto samostojnejše. Danes že imamo v Idriji 6 mladih jamarjev, ki so sposobni voditi merjenja tudi v večjih objektih.

Področje Vojskarske planote smo name ravali raziskati že v prejšnjih letih, toda čas nas je vedno prehitel. Lani pa je bila to naša prva naloga in na ozemlje Vojskega smo organizirali 4 ekskurzije. Glede na teren in visoko lego smo pričakovali brezna večjih globin, toda razen enega so vsa ostala precej nedolžna.

Nedaleč od kmetije Medved, na Črtež, leži ob poti, ki pelje proti Škratovšu, brezno pri Medvedu, kat. štev. 1788. Leži v tektonski razpoki in pada 6 m navpično, nato 8 m strmo in se konča v 8,7 m dolgi neprehodni razpoki. Na nasprotni strani kmetije je v precej mokrem predelu brezno v Drviš, kat. štev. 1789. Jamarji smo ga imenovali »štirna«, ker pada navpično in je lepe okrogle oblike. Pri 9 m je zasut s podornim kamenjem, na katerega neprestano curlja voda.

Mnogo več dela smo imeli pri merjenju brezna na Vojščici, kat. štev. 1782, ki doseže

Današnje poročilo je sestavljeno iz gradiva, ki ga je svet obravnaval v letu 1959, in iz izvlečkov poročil posameznih zdravstvenih zavodov oziroma enot, računajoč, da so bistveni številčni prikazi in problematika dovolj pestro naznačeni ter iz tega razvidni uspehi zdravstvene službe in zdravstvenih delavcev v Idriji.

globino 42 m. Leži kakih 50 m južno od kmetije na Vojščici. Brezno se najprej 13 m polagoma spušča, nato pada 22 m navpično in se razširi v veliki tektonski razpoki, ki se polagoma dviga od severa proti jugu. Na spodnjem koncu ima do 20 m visoko dvorano, napolnjeno z velikimi kamnitimi bloki, v zgornjem delu pa manjši prostor, ki je sta-

Slap ponikalnice Klavžarice

Foto: Mestni muzej

rejšega izvora in je močno zasigan ter ima mnogo lepih kapnikov. V brezno, ki zahteva že precej mirne živce, so se nekaj dni pozneje spustile tudi 3 dijakinje. Do nedavnega je bilo jamarstvo le moška zadeva. Prav bi bilo,

da bi se v bodoče tudi nežni spol aktivneje udeleževal raziskav. Upajmo, da gornji primer ni bil zadnji!

V neposredni bližini tega brezna smo opazili novo nastajajoče brežno, številka našega katastra 6, na katerega so nas opozorili domačini že predlanskim. Vol, ki se je pasel na tem mestu, je s svojo težo zrušil tenak strop in se pogreznil 2 m globoko. Brežno je danes še vedno zatrpno z ilovico, vendar pa ga bo voda v bodočnosti razširila in omogočila nadaljnje raziskovanje.

Na Vojskem smo izvedeli za *Hvalovo jamo*, kat. št. 1862, ki leži na Perdenskem vrhu nad Trebušo. Dan za raziskovanje smo slabo izbrali. Ves dan nas je pošteno močilo, sicer pa nam je bila ta neprijetnost bogato poplačana. Vhod v jamo je zelo velik in leži kakih 100 m na levem zelo strmem bregu potoka Gačnika pod Hvalovo kmetijo. Rov se kmalu razširi v skoraj vodoravno 30 m dolgo in 20 m široko dvorano, nato se zoži in se prične počasi dvigati ter se konča z zasiganim podorom. Dvorana je imela nekoč zelo lep kapniški okras, ki ga je narava ustvarila v večni tišini in hladu v dolgih tisočletjih. Danes pa so ostali od tega le borni ostanki, ki jih brezvestni obiskovalci niso mogli razbiti. Celotna dolžina jame je 95 m in je bila nekoč bruhalnik. Jama bi bila verjetno turistična privlačnost, če ne bi bila na tako težko dostopnem kraju. Sicer pa ni to edina jama v tej okolici. Kmetje so nam jih najavili še celo vrsto, vendar jih zaradi slabega vremena nismo raziskali.

Črnovrško planoto lahko po vsej pravici prištevamo med najbogatejša ozemlja idrijskega krasa. Tod smo obiskali vrsto jam. V bližini Predgriž pri Črnem vrhu poznamo v obsegu komaj enega kvadr. kilometra 11 jam in brezen. Od teh smo lani izmerili 3. Nasproti znane in precej obiskane Ciganske jame sta dve brezni. *Oreševo brežno*, kat. št. 1870, je 9 m globoka razpoka z dvema vhodoma. Rova, ki ju loči 1 m debela stena, se združita šele v skrajnem delu. Nekoliko niže proti Predgrižam, ob cesti, ki pelje proti Tratnikovi kmetiji, leži še 15 m globoko *Tratnikovo brežno*, kat. št. 1869. Le-to se najprej 7 m strmo spušča, nato pada 11 m navpično in se slepo konča.

Mnogo težji pa je pristop do jame *Pod Vrhgriškim vrhom*, kat. št. 158. Jame verjetno ne bi bili našli, če bi je nam ne bila pokazala neka prijazna kmetica. Leži v težko prehodnem, gosto poraslem kraškem ozemlju. V začetku se rov spušča preko dolgega podora do velike dvorane s požiralnikom. Z druge strani pa se steka v dvorano drug rov, skozi katerega smo zaznali močan prepih. Verjetno ima na drugi strani izhod, ki pa za sedaj ni prehodan. Jama je dolga 47,5 m.

Povsod, kjer smo hodili, smo naleteli vedno na ljudi, ki so trdili, da so brezna hudičevo delo in da so strahotno globoka, čeprav se je videlo dno. Vedno so nas rotili, naj se vendar ne spuščamo v globino, češ da bomo srečali v notranjosti samega hudirja. Toda v Lomeh pri Črnem vrhu se nam je zgodilo ravno nasprotno. V tej okolici je toliko brezen, da pri ljudeh ne vzbujajo več pozornosti in so nekako zgubili občutek za globino. Ko smo pri Oblaku v Gor. Lomeh vprašali gospodarja, če ve za kako brežno, nam je odgovoril, da pozna manjše »brezence«, ki pa ni vredno, da bi si ga ogledali. Nekoliko slabše volje smo se odpravili proti »brezencu«. V začudenju vseh pa se je izkazalo, da imamo pred seboj častitljivo brežno, v katerem smo obviseli v globini 53 m, kakih 20 m nad dnom, ker nam je zmanjkalo lestev. Objekt smo imenovali *Oblakovo brežno*, kat. št. 1979. Vhod ima zelo veličasten in vzbuja spoštovanje. Pri 20 m je zagozden velikanski kamniti blok, ki pa olajšuje prodiranje. Brežno mnogo obeta in nam bo prizadelo verjetno še mnogo težav.

Nedaleč od tu sta še dva objekta. Komaj omembe vredna je 10 m dolga razpoka *jama pri Oblakovem breznu*, kat. št. 1980, in *Novo Oblakovo brežno*, naša št. 71, z globino 23,5 m. Brežno leži v zelo čistem apnencu in je očitno nastalo z notranjim izpiranjem. V notranjosti so zelo lepo vidni erozijski kanali, pa tudi korozija je pustila zelo močne sledove.

S temi objekti smo v Lomeh prebili led in ljudje so nam pokazali še celo vrsto jam. Kakih 40 m od prve hiše v Lomeh, na levi strani kolovoza, leži brežno pri Lokvi, kat. št. 1965. To je 13,5 m globok požiralnik, mlajšega izvora, zato nima kapniškega okrasja, pač pa je v njem mnogo živalskih ostankov.

Dobrih 50 m od tu leži ob gozdni poti *brežno pri Hladniku*, kat. št. 1976, z globino 27 m. Brežno je tipičen vodnjak. Majhen vhod se takoj zvonasto razširi, tako se pri plezanju po lestvi prijetno ziblješ do dna. Drugačne težave pa smo imeli pri spuščanju v 18,5 m globoko *brežno nad Graparjem*, kat. št. 1977, ki leži v zelo ozki tektonski razpoki. Narava ga je verjetno ustvarila za nežnejše jamarje, ker je že za povprečnega jamarja razpoka težko prehodna. Na dnu pa se kot nalašč močno razširi.

Zelo zanimiv, a tudi zelo kompliciran je *Erjavčev brezen*, kat. št. 1978. Le-ta je ob nalivih še aktiven požiralnik, ki se razprostira v treh etažah. Največjo globino, 33 m, doseže pod vogalom bližnje kmetije. Vhod v jamo je bil zatrpan z raznim odpadnim materialom. Prav z zasipanjem vhodov delajo kmetje veliko škodo. Nedvomno je brežno z zasutim vhomom mnogo nevarnejše kot pa

brezno, ki že na veliko razdaljo s svojim vhom opozarja ljudi na nevarnost. Če pa je brezno na takem kraju, da je nevarno za živino, je pametno, da ga ograde z žico. Z zasipanjem vhodov škodujejo tudi raziskavanju naše bližnje okolice, ki jo kljub prizadevanju še zmerom slabo poznamo.

Če se od Erjavca odpravimo po poti proti Čukovi kmetiji, po domače pri Grižarju, bomo prišli do 18,5 m globokega *Grižarjevega brezna*, naša številka 70. Ljudem je to deloma z lesom zatrpno brezno precej znano. Više v senožeti je vhod v *brezno pri Javorju*, naša številka 72. Zelo blaten rov se spusti deloma poševno, deloma navpično v globino 14 m. Voda, ki nam je pri merjenju neprestano curljala za vrat, je poskrbela, da bomo ohranili brezno v trajnem spominu.

S posebnim spoštovanjem smo se lotili raziskav brezna z izredno lepo zvenečim, domačinim imenom — *brezno pod Usčanim vrhom*, kat. številka 2045, ki leži dober km od Oblakove kmetije na pobočju Javornika. Originalno domače ime je kaj malo primerno za izredno zanimivo brezno. Skoraj 30 m dolg vhod deli na dva dela 7 m visok naravni most, kar je pri nas redkost. Brezno se spušča pod kotom 50 stopinj do globine 35 m, kjer se začne ledena plošča, ki se ohranja iz leta v leto. Plošča je dolga le 5 m, nato pa se jama v globini 44,5 m zaključuje v suhi kaminski dvorani. Vrečasta oblika je značilna za vse največje ledene jame in verjetno je tudi to brezno ledenica, kar bomo ugotovili v naslednjih letih z opazovanjem.

Ko smo že upali, da smo delo v okolici Lom opravili, se je izkazalo, da smo ga komaj začeli. Dogaja se nam, da pri iskanju enega brezna najdemo dve novi ali pa še več. To se nam ni zgodilo samo v Lomeh. Nekaj podobnega smo doživeli tudi v Hotedršici, kjer se ukvarjamo z raziskavanji že dve leti. Tudi ta svet skriva v sebi še neslutene lepote.

Lani smo posvetili posebno pozornost prav krasi v okolici Hotedršice. Poizkušali smo rešiti vprašanje razvodja, ki tu še ni rešeno. Tudi naše delo, ki smo ga opravili skupaj z Inštitutom za raziskovanje krasi SAZU v Postojni od 7. do 10. julija, še ni prineslo rešitve. Vodi smo se približali le v *Krištofovem breznu*, kat. številka 1765, ki leži na strmem pobočju Travnice gore dobrih 1300 m od Dolinarjeve kmetije v Novem svetu. Brezno domačini zelo dobro poznajo in velja za izredno globoko. Približali smo se mu z velikim spoštovanjem in poizkusili določiti globino s kamnom. Največji optimist med nami je napovedal globino 60 m, ostali pa smo bili bolj zadržani. Izkazalo se je, da smo se vsi ušteli. Brezno se spušča do globine 29 m pod

kotom 80 stopinj, nato se zoži in nadaljuje v neprehodni razpoki še kakih 20 m ter se konča v vodi. Za nadaljnje raziskavanje bi bilo nujno potrebno razširiti ozko grlo.

Če se vrnemo do Dolinarjeve kmetije in od tu zavijemo proti jugovzhodu, pridemo do *Tončkovega brezna*, kat. št. 1778, ki je 12 m globoka tektonska razpoka in poteka v smeri vzhod-zahod. Nadaljnje prodiranje zapirajo veliki skalni bloki.

Največje presenečenje smo doživeli pri *Revenovem breznu*, kat. št. 1761, ki leži ob poti proti Slemenu, 2700 m od Hotedršice. Tu smo prišli v globino 84 m in smo namečili preko 200 m dolžine. V njem smo delali dva dneva. Po 15 m navpičnega plezanja pridemo v 90 m dolg rov, ki se počasi spušča. V manjši dvoranci se nato obrne za 180 stopinj in se po 60 m razdeli v 3 smeri. Naravnost pridemo v zanimivo kaminsko dvoranco, na levo se spusti v treh stopnjah do globine 84 m, na desno pa zavije rov, ki se konča v manjšem breznu. Seveda sem tu opisal več sistem le v grobem, ker je v resnici mnogo bolj kompliciran.

Na strmini levo od Revenovega brezna sta še dva jamska objekta: 7,5 m globoka razpoka *Pasje brezno*, kat. številka 1872, in *brezno pri Gižarju*, kat. št. 1873, ki doseže globino 19,7 m v podaljšku, ki je zasut s kamenjem.

Še više od tu leži na Slemenu blizu kmetije v grmovju skrit vhod v *Mrzarjevo brezno*, kat. številka 1871. Jaškasti rov pada 32 m navpično in se konča v veliki dvorani. Od tu vodita dva rova, ki se končata v neprehodnih podorih. Oba podora imata čudovito sigo in človekovi fantaziji tu niso postavljene meje. Ob pogledu na te čudovite tvorbe se počuti človek v središču pravljice dogajanja. Škoda je le, da je to brezno težko dostopno in ni dano vsakemu človeku, da bi doživel to magično lepoto.

Vrnimo se sedaj v Idrijo in si oglejmo še jame in brezna, ki smo jih raziskali v bližnji okolici. Tudi tu nam jam ne manjka.

Ne dvomno največja in tudi najzanimivejša je *Poštarčkova jama* v Doleh, kat. številka 1973. Presenetila nas je s svojo dolžino 153,5 m, saj leži v konglomeratnem svetu, kjer jame navadno niso posebno dolge. Celotna jama poteka po izrazitih tektonskih razpokah. Pri 40 m se strop toliko zniža, da se je treba plaziti po blatu in vodi dobrih 15 m. Od tu do končne razpoke je jama lahko prehodna. Veliki kupi nanošenega materiala pa kažejo, da je jama v stanju zasipavanja.

Svet južno od Idrije, ob poteh, ki peljejo proti Čekovniku, Zagrebencu in Hlevišam, smo začeli raziskovati šele lani. Tu sicer ni-

smo našli večjih objektov, izmerili pa smo več manjših, ki bodo imeli predvsem študijski pomen. To ozemlje je bilo do sedaj zelo slabo raziskano.

Najbližja Idriji je 17 m dolga jama V *Kotljih*, kat. šte. 1877, ki je ljudem precej znana. Ta nekdanji požiralnik leži danes 15 m nad dnom potoka, ki na tem mestu ponikne. Nekoč je verjetno potok izginjal skozi to jama.

Če se vzpnemo na desno stran potoka, pridemo po 200 m do *brezna V Rupah*, kat. šte. 1878. Ozek vhod leži v visoki travi 3 m od kolovoza. Vhod je največkrat prekrit s travo in ga je težko najti. Po navpičnem rovu pridemo v okroglo dvoranico, ki sega v ozki razpoki 14 m pod površje. Dno je zatrpano s preperelim lesom. Od tu se povzpemo do Pšenka in zavijemo proti Zagrebencu. Kmalu pridemo do vhoda v jama *Na Ferbejženih tratah*, naša šte. 67. 6 m dolga tektonska razpoka se konča v neprehodni ožini. Nekoliko višje, pod kmetijo v Zagrebencu, leži vhod v jama *V Zagrebencu*, naša šte. 68. To je 9 m dolg rov, ki je vseskozi širok, toda nizek. Tu in tam ima tudi nekaj sige.

Spustimo se proti dolini Idrijce. Po 100 m pridemo na rob 30-metrške navpične stene. Od tu se nam odpira čudovit razgled na dolino Idrijce in razdrapani svet v prepadu, kjer so zelo lepo razvite tudi do 2 m globoke škrappe. Dobro 4 m od roba prepada je *brezno V Zagrebencu*, naša šte. 69, z dvema vhodoma. Celotna dolžina brezna znaša 12 m. Konča se v globoki neprehodni odprtini. Verjetno je bil to nekoč požiralnik.

Nadaljujmo pot skozi Čekovnik proti Kočevšu. Dobrih 200 m pred gostilno zavijemo v desno 50 m v hrib. V redkem grmovju se skriva skromen vhod v 26,5 m globok požiralnik — *brezno v Kočevšu*, kat. šte. 1964. Do globine 15 m je dostopno brez večjih priprav. Tu pa rov pravokotno preseka tektonska razpoka in brezno se nadaljuje navpično do globine 26,5 m ter se nadaljuje v dveh neprehodnih ožinah še kakih 10 m navpično.

Vrnimo se po dolini Nikove proti Idriji. Pri Bevku zavijmo v Slanice. Nad že znano

jama za Kačjim gradom leži *brezno V Slanicah*, kat. šte. 1941. Z rovom je povezano s spodnjo dvorano, vendar ni prehodno. V zadnjem delu je precej lepe sige. Brezno doseže 14 m globine.

V dolomitnem svetu v Kobalovih planinah leži *Kobalovo brezno*, kat. šte. 1908, in ima obliko vodnjaka ter se konča v globini 10 m brez podaljškov.

V neposredni bližini mesta poznamo za topilniškim dimnikom še 8,5 m globoko *brezno Za dimnikom*, kat. šte. 1974. Vse kaže, da je bilo nekoč večje, danes pa je zatrpano s kamenjem.

Oglejmo si sedaj še zadnji objekt, ki smo ga raziskali lani. *Jama pri Kobili*, kat. šte. 1975, je nižja etaža vsem znane jame Nad Kobilo, ki vzbuja pozornost s svojim daleč vidnim vhomom. Vhod v jama Pri Kobili leži komaj 5 m za bifejem in je bil lani zatrpan z ilovico. Rov se takoj razširi na mestu, kjer je manjši tolmun, ki dobiva vodo iz zgornje jame. Rov se konča s starim podorom, ki je že močno zasigan.

Že sam opis jam in brezen mnogo pove o našem delu, toda treba je poudariti, da gornji opis ni prava slika našega dela, saj smo se udeležili še raziskav, ki ne sodijo v nas ožji okvir. Bili smo v Črni gori ter na Krasu v okolici Sežane, Tomaja in Dobravelj. Vse raziskave, ki jih opravimo sami, so za sedaj še precej enostranske in se omejujejo le na topografske meritve, ker nam manjka sposobnih ljudi ter instrumentov, da bi se lotili tudi bioloških in geoloških raziskav. Vsi ti podatki pa so za natančnejše opazovanje našega krasa nujno potrebni.

Program našega dela za letos je precej obširen in pošteno se bo treba truditi, da ga bomo izpolnili. Predvsem nas čaka raziskava naše »stote jame«, ki jo bomo poiskali verjetno nekje na črnovrški planoti. To delo nameravamo opraviti skupno z vsemi slovenskimi jamarji in bo hkrati manifestacija naše podružnice ob praznovanju 50. obletnice jarmarskega društva.

Anton Vončina-Bobi:

Z novinci na Dolenjsko

Marca 1943 se je dotok novih borcev v Vojkovo četo tako povečal, da nikakor nismo mogli več vseh obdržati na idrijskem ozemlju. Lesena baraka na Brinovem griču že zdavnaj ni mogla več sprejeti niti najšibkejših, pa tudi ostale čete so bile premočne. Italijani so svoje postojanke stalno krepili in njihove patrolje so se vedno pogosteje gibale v naši bližini. Težave so bile s hrano, najteže pa je bilo, ker nismo imeli orožja niti za starejše borce, še manj pa za novince.

Vojko je bil tedaj že padel in četo je vodil Kajtimir, ki se je nekako dogovoril, da bomo večji del novincev poslali na Dolenjsko, na osvobojeno ozemlje, kjer bodo uvrščeni v nove brigade. Za spremstvo je bila določena Črtova četa, kjer sem bil vodnik. V tej četi so bili večinoma fantje iz Cegovnice pri Idriji, med njimi Rajko Tratnik, Pavle Eržen, ostali so bili Vipavci, nekaj pa Vojskarjev.

Ob prvem pohodu smo morali spremljati okoli 300 novincev, ki seveda niso bili oboroženi. Kdor je le imel kako orožje, ga je moral celo oddati. Zbrali smo se pri Rižnikarju v Čekovniku. Žalosten je bil pogled na to četo neoboroženih ljudi, ki niso imeli še nikakih partizanskih izkušenj. Dobili smo še vsak porcijo ovsenega močnika in krenili preko Javornika nad Črnim vrhom ter čez Nanos. Težave so se začele že pri Postojni, kjer je bilo vse zastraženo. Izbrali smo pot tik ob železniški postaji v upanju, da sovražnik ne bo računal na tako predrznost — in prehod je bil zares prost. Vodili so nas terenci, ki so dobro poznali poti. Terenci nam pri Postojni niso mogli prinesiti hrane, mi pa že ves dan in vso noč nismo ničesar zaužili. Od Postoje smo šli dalje proti Pivki pošteno sestradani. Kmalu smo zašli v dežni in snežni metež. Tu so nam začeli ljudje padati od utrujenosti in lakote, nekateri so nas celo resno prosili, naj jih ustrelimo, ker ne morejo dalje. Na vse načine smo jim vlivali poguma in srečno smo dospeli do neke cerkve, kjer nas je čakal terenec s hrano. Bilo pa je le malo fižola, kuhanega na vodi. Vodo smo popili, fižol pa vtaknili v žep, ker se nam je zelo mudilo. Niže v dolini bi se namreč morali srečati s spremstvom z Dolenjske, ki naj bi nam prineslo tudi več hrane.

Kmalu smo naleteli na italijansko zasedo, s katero smo se morali spopasti in jo prebiti. Padlo je 6 Italijanov, med njimi tudi oficir in podoficir, od katerih smo seveda takoj pobrali orožje. Tudi mi smo izgubili nekaj mož, ki pa so se verjetno porazgubili.

Nato nas je pot vodila preko Snežnika. Zaman smo čakali na spremljevalce z Dolenjske, ker je tamkaj prav tedaj divjala sovražna ofenziva. Na Snežniku smo se morali odločiti za prenočitev in počitek. S seboj smo imeli 5 kg koruzne moke in 4 kg slanine, ki je bila določena samo za skrajno silo. Odločili smo se, da skuhamo vsaj to, kar imamo. Vsakdo je dobil le nekaj žlic in še tu je prevladovala voda. Snežilo je in strašno nas je zeblo. Mnogi so se zleknili kar po tleh, največ pa nas je tičalo okoli ognjev, ker smo se želeli posušiti. Nekateri so zaspali in niti čutili niso, ko jim je gorela obleka. Tudi meni je zgorela hlačnica.

V hudem snežnem metežu smo krenili dalje ter hodili še dan in noč. V bližini Loškega potoka smo naleteli na italijansko zasedo. Treba je bilo jurišati, imeli pa smo premalo orožja in komaj nekaj nabojev. Napad smo organizirali s prevaro: oborožene in neoborožene smo pomešali in šli v frontalni napad z naročilom, da morajo vsi strahotno kričati »juriš«. In res se je dvignilo oglušujoče kričanje, Italijani pa so se naglo porazgubili. Imeli smo prosto pot. Nadaljevali smo še nekaj ur in končno naleteli na tako težko pričakovano patroljo z Dolenjske. Bili smo že blizu njihovega taborišča in oddali smo jim naše ljudi.

Čutili smo, da smo v redu izvršili nalogo in začeli smo se vračati z občutkom olajšanja proti našemu Javorniku, računajoč, da bo povratek mnogo lažji. Pa le ni bilo tako! Naša četica je vse pogosteje naletela na sovražne zasede. Nekajkrat smo morali bresti mrzlo vodo, ki nam je segala do vratu, in bili smo premočeni do kože. Dva borca sta nam padla od izčrpanosti, vendar nam je z muko uspelo, da smo ju spravili dalje. Hiteli smo, ker bi nas na Javorniku morali čakati naši ljudje s hrano. Lakote skoraj nismo več občutili, lotevala se nas je skrajna izčrpanost. Na Javorniku bi bili morali prevzeti tudi novo skupino. Kmalu smo izvedeli, da izvajajo Italijani na idrijskem ozemlju obsežno ofenzivo in da je položaj zelo težak. Domačini so nam utegnili zbrati komaj prgišče nezabeljenega krompirja, ki smo ga pojedli kar z olupki.

Kljub težavam smo zbrali novo skupino, dva tovariša pa, ki sta bila popolnoma izčrpana, smo morali oddati kurirjem. Začela se je nova pot, ki je postala zame in za mnoge tovariše usodna.

Leto 1920

»Za slovenski narod, kajne fantje. — Spominjam se, ko smo držali na Rombonu položaje, do kolena v vodi, a premaknili se nismo, Lahi so točki ko hudič, mi pa smo vzdržali, kajne Matic?« je navduševal knape Miha, ko so šli naglih korakov tistega jesenskega dne 1918 na delo.

Glasovi so se širili, da je vprašanje Idrije rešeno, v prid Idrijčanov seveda, toda Miha je imel prav, ko je rekel:

»Vojna je za pobljanje ljudi, kajne Matic, kaj zato, če smo mi gnali Lahe do Piave, vse je bilo že poprej pripravljeno, kako bo, kajne Matic.« Ta »kajne Matic« je bila ena glavnih Mihovih besed, tako je rekel tudi, če ni bilo Matica, njegovega soseda, poleg.

Hodili so hitro in beseda jim je, ko so šli na delo, vedno tekla, ko pa so se vračali, so molčali. Če je kdo kaj rekel, je zaklel, hodili pa so po »knapovsko« hitro, kot so rekli na vasi.

Tistega ponedeljka je bil dan popolnoma jesenski. Ko so se že približali vasi, je nekdo poltiho spregovoril:

»Fantje, rešeno je, Italija.«

»Kaj si rekel? Krščen zlodej, fantje, ne vdajmo se, ali ni tekla slovenska kri tudi za Idrijo? Kajne Matic? Borili smo se, čeprav pod rajnke Avstrije «mienom», je razlagal Miha.

Knapi so se vlekli zdaj počasneje, molčali pa so vseeno, tistih nekaj Mihovih besed se je raztreščilo nad njimi. Ko je Miha govoril, se je kdo tudi nasmehnil, zdaj je bilo tiho, čisto tako kot ta topel jesenski večer, ki je hromil kakršnokoli človeško dejavnost.

»Italija ...«

»Italija ...«

Težki čevlji so udarjali po debelo posuti cesti proti Fari. Spodaj je šumela Idrijca, zavita v vrbje, ki so ga varovali topoli. Čevlji pa so udarjali zvonko in vse je bilo nekje ujeto v njihovo enakomerno pesem.

Molk ...

Po vasi se je drugo jutro raznesla novica, da so Italijani na poti, o nekem Rapalu so govorili. Benka je rekla, da bi le kri ne tekla več, naj že bo kakor koli. Miha je klel vladarje vse po vrsti, kolikor se jih je spomnil. Kvarnova Pepa je slišala, da so Italijani vročekrvni ljudje, da imajo radi ženske; kmalu se je pomirila. Tomaževka je še vedno čakala Janeza iz Rusije, dneve je pregarala, noči pa prejojala. Stiri je imela z odprtimi usti.

Tista peščica knapov je odhajala, garala in prihajala dan za dnem. Dedci so kleli, babe so molile, čas pa je delal svoje in »hudičji za zeleno mizo so reševali prav tako po svoje«, kot je rekel Miha, ki mu je bil narod vedno pri srcu, kot je sam pravil. Kljub kletvam in molitvam pa Janeza ni bilo iz Rusije, tudi Italijanov ni hotelo biti, nejasnost je vladala med ljudmi, iskali so kruha, ki ga je manjkalo vso vojno. Dobili so ga, zato jim je bilo nekako dobro, saj je tako moralo biti.

»Hudiča, čudno so nas vpregli,« je rekel Pepe Koder, ki je tudi vedno trdil, da je vse tako slutil, kot se je zgodilo.

»Italijani so blizu,« je rekel Koder nekoč, »bliže kot mislite vsi.« »Hudi časi prihajajo,« je rekla Tonetovka, »kuga, lakota in vojska so se-

stre, dve smo že poskusili, še kugo. Jemene, jemen.«

Čas pa je drvel in za konferenco v Rapalu je napočil tisti čudni dan — dan, ki so ga naznanjali oddelki tujih vojakov po vasi in bližnjem mestu — oblačen in težak, kot so vsi taki dnevi, ki napočijo po negotovosti.

Slednjič je bilo resnično rešeno. Koder se ni zmotil. Kljub temu, da je ljudem legla na srce neka otopelost, so reagirali, kljub temu, da je prišel kruh, so bili lačni. V kavarni je igral gramofon. Na izrabljenih ploščah se je stvarjala odvratna viža violin, ki so odbijale poslušalce, ker so bile premehe in prevsiljive. Da, prišli so, tiho kot pomladni dan, a ostro kot slana jesenskega jutra. Bili so mrki, črnih pogledov in prinašali so »srečo«, kot je tolmačil Tevž, ki je hodil v idrijsko realko in bil tako brihten, da se je naučil laško pod Avstrijo.

Kvarnova Pepa je že tiste prve večere lahko spoznala, da je niso varali, ko so rekli, da so Italijani vroče krvi, mehkega srca in ... (kot je pristavil Miha v šali).

Kljub kletvi se je vse zgodilo tako; če se je Mihi na Rombonu delal led okrog nog, ko je stal v potoku in branil ped slovenske zemlje, se mu je sedaj zaledenelo okrog srca. »Okrog srca«, to je lepa beseda, Miha ne bi znal tako povedati, rekel bi: »Hudiča, čuden sem danes, slabo sem spal.« Kovačev Domine bi se pošalil: »Ej, Franca, Franca.«

Odhajali so, dan za dnem, tudi sedaj. Udarjali so s škrapeti (težkimi čevlji) po debelo posuti cesti, poltiho kleli in mrmrali med seboj o delu. Spremenilo se je precej, tega ni mogel nihče zanikati, mnogo stvari pa je ostalo tudi po starem: Idrijca je šumela kot zmeraj, topoli so šumeli kot mrmrajoči vojaki, kot bi očetovsko svarili.

Te dni pa je tudi Mihi utihnila beseda. »Kajne Matic« ni rekel sploh nikdar, zarezal se je vase in »ledenelo mu je okrog srca.«

(O srcu v naši vasi moške ne govorijo, kvečjemu ženske, pa še te pogosto le takrat, ko klekljajo čipke s figuro srca.)

Čeprav je bilo vse nekako odrezano od življenja, tudi za sedaj velja, da so dedci kleli, babe pa molile. Ne prvi ne drugi niso vedeli pravzaprav, zakaj to počenjajo.

»Kaj hočemo, hudi časi so prišli nad nas,« je rekla Tonetovka.

Kvarnovi Pepi je bilo dobro.

Za Janeza se ni vedelo še nič gotovega, vprašati so se bali, saj tudi znali niso te »hudičeve špraha, kajne Matic«.

Po berilu (poimenskem klicanju rudarjev) so tistega dne v jašku Keiser rekli, da je pač tako, v upravo so sprejeli rudnik Italijani in da se ne spodobi, da bi rekli ob klicanju imena »tu« ali »tu je«, kot so imeli navado doslej, zdaj naj rečejo »presente«. Kaj hočemo, svet se vrti. S tem pa naj bi pričeli z jutrišnjim berilom. Knapi so obstrmeli. Ko je »oni« za mizo končal, se je med izmeno pričelo nalahko mrmranje, ki se je stopnjevalo ter prešlo v glasno preklinjanje in nevoljo, še preden jih je šala (dvigalo) povlekla v rove. Zunaj je vse kazalo, da se je končalo, toda med knapi je vrelo bolj, kot so pričakovali »oni za mizo«.

Tudi zvečer niso nehali; če si jih opazoval od zgoraj, nisi razločil, o čem govore, če pa si stopil mednje, je bilo jasno, da se z opoldanskim sporočilom ne morejo sprijazniti.

Ko so knapi tistega večera cepetali proti Fari, je bilo med njimi nenavadno živo, Miha je predlagal, da bi laškega podrepnika ne ubogali ter ne rekli »presente«.

»Vsakdo naj bi rekel ‚tu‘ in oni bi se morali vdati.«

»Tako je!« so mlačno pritrdili nekateri.

»Ali nisi še dovolj stradal, hudiča?!« je rekel Primož.

Preeden so prišli do hiš, so se sporazumeli, da bodo napravili tako, kot je rekel Miha.

O tej stvari so babe naslednje jutro mnogo govorile in dale dedcem prav, le nekatere so ostale pri vsej stvari malodušne.

Ko so naslednje jutro odhajali, je bilo nenavadno slovo. Ošli so kot po navadi, le nad njimi je viselo nekaj, kar ni bilo malodušje, niti obup, niti zagon. Odhajali so, vedeli so, da bo nekaj; nova oblast se je hitro zakoreninila v vseh kot nekaj odvratnega in nedomačega. Sijalo je sonce in Idrija je bila biserno čista, topoli so svarili kot vedno. Ko so dohajali še druge, so vsem najprej sporočili, kaj so sklenili. Ačko je bil ponosen, ker se bo prvi pokazal moža.

Dvorana je bila polna, mož za mizo je kadil cigareto in se nemirno presedal ter obračal proti uri, ki je tiktakala pod kraljevo sliko nad njim. Potem je vstal ter se zazrl po možeh, ki so se prav tako nemirno prestopali in trepetali, čeprav so bili možje. Sonce se je skozi okno uprlo v obraz moža za mizo, da je bil videti veličastnejši kot v resnici — droban, skoraj otroški. Še enkrat je pogledal na uro, potem pa je rekel precej glasno: »ACKO«.

»TU« je poudaril Matjaž — vsi so se ozrli vanj. Mož za mizo je zardel, dvignil je roko ter pokazal Matjažu vrata. Nastal je preplah. Ačko ga je debelo pogledal, oni pa ni povedil roke, nepopustljivo je kazal palec k vratom. Matjaž je pogledal v tla, zdaj je bil še manjši, v očeh se mu je pokazala solza, potem se je zrinil k vratom. Možje so mu napravili prostor. Roka se je povesila, toda mož za mizo je še vedno zrl v odhajajočega Ačka. Strašen molk.

»Belič« — »presente«

»Breščak« — »presente«

»Cankar« — »presente«

»Česnik« — »presente«

Imena so se vrstila monotono, iz obličja moža za mizo je sijal ponos. Knapi so trepetali, vsak sum je izražal krivdo, ki se je obesila nanje. Vsakdo je videl pred seboj Ačkovo drobno postavico in troje odprtih ust poleg, troje nedolžnih otroških src, ki trepetajo onkraj velikih nasprotij časa, čeprav v njih.

Kaj jih je prestrašilo? Lakota?

Ti prokleti dnevi so ohromili njihovo dejavnost in napravili so greh, najprej Belič, potem Breščak, potem Cankar, Česnik itd., vsi do zadnjega.

V jami je bilo tiho, niti tovariša nista skoraj cel šiht spregovorila. Z obrazov je bil viden upor, ki ga je prekrivalo malodušje. Delali so malo, v jami je bilo soparno, ščitila sta jih tema in prah. Preteklost in prihodnost sta jih razvnela in ure so tekle hitro, hitreje kot kdajkoli.

Nad mesto je legel večer.

Ko so se vračali, je bila Idrija ista, topoli so svarili in v vrbač je šepetalo. Nebo je bilo jasno, tam nekje za Jelenkom je bil črn oblaček, po katerem je bistro oko sklepalo vihar. Po debelo posuti cesti so udarjali čevlji, možje so se ozirali proti Jelenkarski strani ter se spet in spet zagledali v črn oblaček, ki je naznanjal nevihto. Večer je bil tih. Ačko se je nekje pod Razpotjem pripravil za beg v Jugoslavijo. Mnoge je prijemalo malodušje, svarila sta jih reka in topoli ter tisti črn oblaček nad Jelenkom, ki je napovedoval VIHAR.

Jože Felc

POMLADNA

Nad češnjami brenčale so čebele.
V pomladnem vetru peli so cvetovi
prastare, tajne pesmi, ki drhte
so tiho nad cvetočimi vrtovi.

Sanjava si prišla po rosni travi,
smeje mi vrgla droben češnjev cvet.
Sanjava si odšla, nekje v dobravi
ozrla se in nasmehnila spet.

Jaz pa zapel sem pesem o cvetovih,
ki v toplih dneh za soncem hrepene...
Pomladni veter vel je po vrtovih,
za tabo z njim hitele so želje.

Janez Kavčič

Z A P I S K I

PROUČEVANJE NAŠEGA KRASA

Zelo plodno sodelovanje našega Mestnega muzeja in Inštituta za raziskavanje krasa Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Postojni, zadnja leta pa tudi naše Jamarske podružnice Društva za raziskavanje jam Slovenije je rodilo že tudi prve znanstvene razprave, ki bodo zelo povzdignile zanimanje za kraški svet in njegove pojave v naši občini, kjer smo še pred kratkim mislili, da imamo kras samo na črnovrški in zadloški planoti. To nam najlepše dokazuje drugi zvezek poročil — Acta carsologica —, ki jih izdaja Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Obširni, skoraj 300 strani obsegajoči zvezek iz leta 1959 vsebuje kar dve obsejni znanstveni razpravi iz ozemlja naše občine — »Ravenska jama« in »Kraško podzemlje na Idrijskem«. Pri prvem sodelujejo kar trije

avtorji: dr. Roman Savnik, ki je prispeval zgodovinski opis te edinstvene jame, Janez Gantar, ki nam je opisal morfologijo in genezo jame, ter prof. Dušan Kuščer, ki je podal geološki opis in razlago nastajanja aragonita. Po mnenju tega našega strokovnjaka je nastanek aragonita v jami predvsem kemičnega izvora in je v zvezi s kameninami, ki ležijo v jami ali nad njo. Razprava ima tudi povzetek v angleščini. Važno tega edinstvenega kraškega objekta v naši občini nam narekuje, da mu posvetimo mnogo večjo pažnjo in da v njem nadaljujemo znanstvena opažanja, ker njegova pomembnost presega državne meje.

Mestni muzej je prejel tudi manjše število separatov te razprave, ki so na razpolago tistim, ki se zanimajo za naše prirodne lepote.

Drugi članek, ki sta ga prispevala dr. Roman Savnik in Janez Gantar, obsega skoraj 50 strani in ima 15 slik v besedilu. Nanaša se v glavnem na speleološke raziskave v letu 1955 in 1956. Precej prostora je posvečenega našemu Divjemu jezeru, ki je vsem dobro znan kraški pojav in ki nas bo še zelo zaposloval, preden mu bomo iztrgali zadnje skrivnosti, ki jih še skriva v svojem zaledju. Ostali opisi pa nas vodijo najprej navzgor ob Idriji in nato navzdol do izliva Kanomljice. Ob Kanomljici nas nato popeljejo navzgor do njenega ponora v Klamah ter ob Ovjakarici do njenega izvira pod Vovkovo jamo. Spotoma je znanstveno opisanih 31 jam in brezen, o katerih smo v našem listu že poročali.

Prostor nam ne dopušča, da bi se spuščali v podrobnosti teh, za nas tako važnih razprav. Naj nam bo dovoljen en sam povzetek: ko hodimo po naših dolinah in ob naših bistrih vodah, niti ne slutimo, kakšne zanimivosti skrivajo v sebi. Speleologija je zajela našo občino v celoti in naša objekte, ki so več kot zanimivi. To je šele začetek! Naši jamarji pa so bili zelo pridni tudi v naslednjih letih in tudi ta njihov trud je rodil mnoge nadaljnje uspehe, ki jih bodo morali obdelati strokovnjaki. Prvi in glavni uspeh pa je sedaj že tu: idrijska občina je bila uvrščena med kraško zanimiva ozemlja, kar bo imelo prej ali slej tudi svoj gospodarski efekt kot delež pri tujskem prometu. L. S.

Šolstvo

LEP USPEH NAŠIH ŠOLSKIH PEVSKIH ZBOROV

Po statističnih podatkih bi morali imeti v naši republiki ogromno šolskih pevskih zborov, zato so se prosvetni forumi odločili, da jih enkrat pregledajo in ocenijo njihovo vrednost.

Občinsko revijo šolskih pevskih zborov smo imeli v Idriji 14. aprila. Nastopilo je pet zborov, in sicer z osnovne šole iz Črnega vrha, Ledin, prve in druge osemletke iz Idrije ter gimnazije. Gimnazija je bila s svojim mešanim zborom

Pevski zbor II, osemletke

Foto Iris

brez konkurence, vendar je pokazala zelo visoko kvaliteto. Med osnovnimi šolami je bil najboljši zbor druge osemletke iz Idrije. Oba zbora sta nato odšla na okrajno revijo v Novo Gorico. Tudi tu je dobil gimnazijski zbor zelo visoko

priznanje, čeprav je bil brez konkurence. Med osnovnimi šolami pa je veljal za popolnega favorita zbor iz Nove Gorice. Strokovna komisija, ki je ocenjevala vse momente, predvsem dinamiko, pa je prisodila prvo mesto našemu zboru, kar je vzbudilo seveda veliko presenečenje. Tako je bilo določeno, da odideta na republiški festival v Celju od 20. do 22. maja oba zbora iz Idrije.

Gimnazijski pevski zbor

Foto Iris

V Celju so se znašli naši mladi pevci med elito pevskih zborov iz vse naše širše domovine. Posebna komisija je odbrala le najboljši osnovnošolski in najboljši gimnazijski zbor. Prvo mesto je določila pionirskemu zboru iz Ljubljane in gimnazijskemu iz Celja, ki sta imela na programu najtežje in najzahtevnejše pesmi. Pri ostalih skupinah se niso odločili za neko posebno razvrstitev, vsekakor pa bi prišla oba naša zbora med najboljše.

Našim mladim pevcem, predvsem pa pevodju Ivanu Rijavcu, iskreno čestitamo k temu lepemu in nepričakovanemu uspehu. S. L.

Prosveta

DRAMATSKA KRONIKA

Dramatsko življenje se v našem mestu odvija več ali manj pod okriljem DPD »Svoboda«. Z namenom, da bi poživili to zvrst kulturne dejavnosti, je društvo »iskalo nove prijeme. Prvi naj bi bil nastavev režiserja, ki bi se ves predal delu z amaterji. Iz pogovora z režiserjem Adolfom Anderletom smo izvedeli, da ima največje težave zaradi nestalnosti igralcev, ki jih je zelo težko pregovoriti za nastop in še teže obdržati pri skušnjah do nastopa. Nasprotno pa je na podeželju, kjer so igralci amaterji prav gotovo bolj zaposleni, pa so kljub temu pri vajah mnogo bolj točni. To je lahko opazil, ko je Ledinčanom pomagal pri narodni igri »Rožmarin« in Dolanom pri igri »Mož Simone«. Če bi mogli pri idrijskih amaterjih doseči več vztrajnosti, požrtvovalnosti in discipline, bi bile najtežje zapreke odstranjene. Naša komuna je precej velika, zato bi bilo treba prirejati mnogo gostovanj. Tu pa nastopijo neverjetne težkoče s prevozi. Prav čudno je, da naša podjetja za to kulturno življenje nimajo prav nobenega razumevanja.

Kljub težavam pa smo v tej sezoni gledali na naših deskah pet del: oktobra Goldonijevo

komedijo »Sluga dveh gospodov«, v novembru Schönhzerovo igro »Otroška tragedija«, v januarju Frankove »Jezusove apostole«, v marcu za Dan žena Golijevo igro »Dve Marički« in v maju Delderfieldov »Visoki zid«.

Lahkotna Goldonijeva komedija je prinesla publiko tako potrebno sproščenost in jo popejlja v svet smeha. Precej zahtevno delo je sicer presegló moči igralcev, vendar so ga zaigrali kar zadovoljivo. Tudi na gostovanjih v Spodnji Idriji in Orehku so želi lep uspeh. Manj ugodno pa je bilo v Anhovem in na Mostu na Soči, ker je moral prav zadnji hip vskočiti nov igralec, ki se je tako rekoč še med potjo učil svoje vloge.

Prav v času, ko je bilo največ slišati o prebujajočem se fašizmu, smo lahko gledali »Jezusove apostole«, ki obravnavajo probleme v povojni Nemčiji. Mladi igralci, večinoma začetniki, so prav prijetno presenetili publiko v domači dvorani kakor tudi v Spodnji Idriji.

V »Otroški tragediji« se je razkril pred nami boleč družinski problem matere, ki se je oddaljila od svojega moža. Delo so dobro podali. Z njim so gostovali tudi v Spodnji Idriji in bližnji okolici.

»Dve Marički« so pripravili naši pionirji v počastitev Dneva žena. Gledalci so lahko občutili otroško dušo v vseh gibih, govorjenju in petju, skratka: mladi igralci so osvojili staro in mlado in prav bi bilo, da bi jih še večkrat videli na odru in si na ta način vzgajali nov kader igralcev.

S skoraj popolnoma novo zasedbo igralcev je naša »Svoboda« stopila na oder z igro »Visoki zid«. Pred nami se je odvijal problem konservativne in napredne vzgoje. Večina nastopajočih je dobro posredovala svojo vlogo, nekateri celo odlično. Gledalci pa so imeli vtis, da je celotno dogajanje potekalo brez pravih igralskih efektov, zato menimo, da režijsko ni bilo dovolj obdelano.

S. B.

Politične organizacije

ODKRITJE SPOMENIKA V NOVAKIH

V počastitev 15. obletnice osvoboditve so 15. maja odkrili v Novakih spomenik padlim borcem. Številni udeleženci, posebno iz Kranja in okolice, so v dopoldanskih urah obiskali najprej partizansko bolnišnico »Franjo«. Nova spominska plošča jim je povedala, da je bila bolnišnica zgrajena za okoli 100 oseb in je delovala od 23. decembra 1943 do 5. maja 1945; sovražnik je kljub vestnemu iskanju ni mogel odkriti, pri čemer imajo zanesljivi domačini veliko zaslugo. Postavil jo je dr. Viktor Voltčjak, dne 2. januarja leta 1944 pa jo je prevzela zdravnica Franja Bojc-Bidovec in po njej je tudi ohranila svoje ime. V njej se je zdravilo 522 ranjencev in bolnikov, umrlo pa jih je 61.

Udeleženci so nato odšli v pol ure oddaljeno partizansko vas Novake, kjer stoji sredi vasi lep spomenik 37 padlim borcem domačinom. Na pokopališču ob cerkvi pa je preurejeno grobišče, kjer počiva 24 znanih in 26 nepoznatih borcev. Slavnostni govor je imel domačin s Cerkljanskega Tomo Brejc. V govoru je med drugim omenil, da v Novakih prav gotovo ni človeka, ki bi ne mogel priznati, da mu je boljše danes v svobodi, kakor je bilo našim ljudem pod okupatorjem. To so sadovi naše velike zmage, to

je zasluga vseh padlih borcev. Slovesnosti je prisostvoval tudi cerkljanski domačin pisatelj France Bevk. Kratek nagovor je imel ob odkritju spomenika tudi predsednik krajevnega odbora Zveze borcev Vencelj Jemec.

Popoldne so preživeli številni udeleženci ob prijetnem tovariškem svidenju, kjer so obudili marsikaterega izmed številnih spominov na težke borbe v tem partizanskem okolišu. S. L.

PRAZNOVANJE 50-LETNICE MEDNARODNEGA DNEVA ŽENA

Za dostojno proslavo 50-letnice mednarodnega Dneva žena so se letos poleg SZDL pripravile vse organizacije in šole. Zato je bil ves teden pred 8. marcem izpolnjen s prireditvami.

Konferenca Društva žena »Štefka Majnik«, ki je bila dne 2. marca, nas je uvedla v jubilejno proslavljanje. Ob poročilu tajnice tovarišice Ivica Franovičeve ženam, ki so do zadnjega koticke napolnile dvorano SZDL, je človek moral postati pozoren na delavnost naših žena, ki jih, 1006 po številu, vključuje žensko društvo. Iz poročila je bilo razvidno, da je vseh zaposlenih žena v Idriji 637, pri tem številu seveda niso vštete aktivne proizvajalke čipkarske zadruge, ki jih je 4688. Največ ženske delovne sile zaposluje Lesna industrija »22. julij«, in to 102. Ker je ženska delovna sila vedno številnejša, je ena izmed nujnih nalog ženskega društva, kakor je bilo nakazno v poročilu, organiziranje stanovanjskih skupnosti pri nas, ker bo le na ta način mogoče uspešno reševati varstvo otrok v času, ko so starši zaposleni. Da bo delo društva čim uspešnejše, namerava še tesneje kot doslej sodelovati s Svetom za varstvo družine in s Svetom za zdravstvo ter z Društvom prijateljev mladine.

Ker se naše žene in dekleta zelo zanimajo za šivanje in vezenje, namerava društvo še naprej prirejati krpalne tečaje in tečaje za vezenje. Vendar pa namerava le-te preusmeriti tako, da se bodo mogle udeležence tečajev s pridobljenim znanjem zaposliti v podjetju »Čipka«, ki bo razširilo svojo dejavnost.

V diskusiji so žene poudarjale važnost družbene prehrane in zato tudi ustanovitve menze. Sprožile so tudi nujno potrebo po gradnji otroškega vrtca, o kateri je bilo že toliko govora, a se vendar ne premakne z mrtve točke.

6. marca je Društvo žena odprlo razstavo. Ogledalo si jo je izredno mnogo ljudi, ki so z zadovoljstvom ugotavljali pridnost delovnih rok in lepoto izdelkov.

V počastitev 50-letnega jubileja je Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« povabilo v Idrijo naše književnice. Vabilu so se odzvale Vera Albrehtova, Marička Znidaršičeva, Mimi Malenškova in Ada Škerlova, ki so brale iz svojih del. V dvorani je bilo tako prijetno vzdušje, da bi žene rade naše književnice še poslušale in so jih nagradile z navdušenim aplavzom.

Idrijski pionirji tudi niso hoteli ta teden zaostajati in so pripravili pod vodstvom režiserja tovariša Adolfa Anderleta igro »Dve Marički«. S svojo prisrčnostjo so navdušili vse gledalce. Delavski svet Lesne industrije »22. julij« je v tednu praznovanja priredil svojim delavkam v hotelu »Nanos« prijeten večer, na katerem je pozdravila žene in dekleta tovarišica Poldka Kosova.

Zastopnice društva žena so v teh dneh obiskale bolne žene v bolnišnici in borke ter aktivistke, ki danes ne morejo več sodelovati pri

naši socialistični izgradnji, a so mnogo žrtvovale v času NOB.

8. marca je SZDL organizirala svečano akademijo v počastitev tega dne, za zaključek tedna pa so žene pripravile družabno prireditev v prostorih hotela »Nanos«.

Društvo žena »Štefka Majnik« v Idriji je s svojo široko dejavnostjo že prešlo ozke meje svojega društva, ker odločilno posega tudi v gospodarsko in politično življenje našega mesta. S tem ne le opravičuje svoj obstoj, ampak daje ženam široke možnosti delovanja in tisto vlogo, ki pripada delovni ženi v naši socialistični družbeni skupnosti.

A. M.

Telesna vzgoja

LETNI OBRAČUN TVŠD »PARTIZAN-RUDAR« IDRIJA

Redni letni občni zbor TVŠD »Partizan-Rudar« v Idriji, ki je bil dne 2. aprila, je bil zelo dobro pripravljen in se ga je udeležilo 110 pripadnikov. Posamezni klubi tega skupnega društva pa so imeli svoje občne zборе že prej.

Predsednik Franc Hladnik je najprej obravnaval splošno problematiko društva in ponovno ugotovil, da je bila združitev obeh telesnovzgojnih organizacij koristna in je rodila pozitivne uspehe predvsem v organizacijskem pogledu, ker je bila odpravljena dvotirnost. Letos bo treba še bolj utrditi delo posameznih klubov, ki se še vedno zanašajo na glavni odbor; le-ta naj bi v bodoče organiziral samo večje skupne prireditve. Klubska vodstva morajo stremeti za tem, da bodo pritegnila k delu čimveč lastnih članov, ki bodo lažje funkcije prav gotovo radi prevzeli. Med letom je bilo tudi vzpostavljeno tesnejše sodelovanje z upravnimi in političnimi forumi. Tesneje pa se bo treba povezati še s sindikalnimi organizacijami, ki so doslej sodelovale samo ob delavskih igrah v Idriji. Pereč problem so še vedno naši telesnovzgojni objekti in strokovni kadri.

Nato je analiziral delovanje posameznih klubov, o čemer smo v našem listu sproti poročali.

Tudi letos je poseben odbor odbral 6 najbolj požrtvovalnih članov: Ivana Ferjančiča, Milana Miklavčiča, Sergeja Pelhana, Milana Eržena, Henrika Mohoriča in Viktorja Crnobrnja in jih nagradil s praktičnimi darili.

Sledila je plodna razprava o poročilih, ki se je nanašala v glavnem na ureditev športnih objektov in na denarna sredstva.

Soglasno je bil nato izvoljen nov upravni odbor večinoma iz dosedanjih društvenih funkcionarjev: predsednik Franc Hladnik, podpredsednik Denis Primožič, tajnik Mirko Zelenc, blagajnik Salvator Caruso, statističar Dimitrij Troha. Po društvenih pravilih pridejo v upravni odbor tudi vsi načelniki klubov: Stanko Murovec za splošno vadbo, Franc Didič za nogomet, Jože Pajer za smučanje, Milan Miklavčič za namizni tenis, Silvij Gosler za sankanje, Anton Troha za šah, Silvij Blaj za odbojko in Viktor Gabrovšek za rokomet.

S. L.

PRVENSTVO GORIŠKE ROKOMETNE PODZVEZE

Rokometaši našega »Rudarja« so se z raznimi prijateljskimi tekmami dobro pripravljali na spomladanski del prvenstva. Najprej so se srečali z moštvom EGS v Cerknem in zmagali

z 11:10, B moštvo pa je premagalo Vajensko šolo iz Idrije z 11:1. V Ajdovščini so z ligašem zgubili 10:31, nato pa so se jim še Cerkljani revanžirali in jih premagali z 22:25. V Dornbergu so dosegli komaj polovičen uspeh s 7:7, naši pionirji pa so z B moštvom prav tako izgubili z 2:9.

V Dornbergu je bilo nato nadaljevanje ženskega prvenstva podzveze; tu so naše zastopnice dosegle neodločen rezultat 4:4, z Ajdovščino pa izgubile s 6:14, vendar so obdržale drugo mesto zaradi boljše razlike v golih.

Nadaljevanje podzveznega prvenstva je bilo v Novi Gorici 3. aprila. Naše moštvo je najprej premagalo EGS Cerkno s 15:12, nato Dobravlje s 14:12, z Novo Gorico pa izgubilo z 9:13. Na to tekmo so vložili protest, ki je bil upoštevan in določena je bila ponovitev tekme, na katero pa Goričani niso prišli, in rezultat 5:0 je bil vpisan v dobro našega moštva.

Sedanja lestvica prvenstva je naslednja:

1. »Rudar« Idrija	7	7	0	0	91:47	14
2. EGS Cerkno	7	5	0	2	100:55	10
3. Nova Gorica	7	3	0	4	54:59	6
4. Dobravlje	7	3	0	4	55:77	6

Naše moštvo ima torej najlepše pogoje, da postane letošnji podzvezni prvak, če bo le srečno prestalo še zadnjo preskušnjo v Cerknem.

S. L.

Šah

ŠAHOVSKA KRONIKA

Mnenja smo, da je popolnoma pravilna pot, ki jo je ubral naš šahovski klub, da posveti vsi pozornost najmlajšim šahistom.

Dne 26. marca smo imeli prvenstvo mlajših pionirjev na I. osemletki z osmimi udeleženci, zmagal je Danijel Jež. Dne 14. aprila je bilo prvenstvo starejših pionirjev na isti šoli s 13 udeleženci, zmagal je Dušan Kržišnik. Prvenstvo starejših pionirjev na II. osemletki je zajelo dne 29. marca samo 6 udeležencev; zmagal je Joško Pirc. Lahko bi rekli, da so se naši pionirji pripravili za okrajno prvenstvo, ki pa se ga niso udeležili, ker se je vabilo nekje izgubilo.

Dne 10. aprila je imel klub brzoturnir z 11 udeleženci, zmagal je Ivan Suban pred Tonetom Trohom in Pavletom Hladnikom. Teden dni pozneje je bil naslednji brzoturnir; na prvo mesto sta prišla Viktor Crnobrnja in Ivan Suban pred Milanom Miklavčičem.

Z brzoturnirjem je poizkusil dne 7. aprila klub tudi na I. osemletki, udeležilo se ga je 11 pionirjev in zmagal je Andrej Klemenčič.

Za klub je bilo najvažnejše tekmovanje za pokal maršala Tita, ki je bilo 8. maja v Novi Gorici. Naše moštvo je nastopilo nekompletno, kar je velika škoda, ker se mu je nudila resna prilika, da osvoji okrajno prvenstvo. Nastopili so Ivan Suban, Tone Troha, Silvo Knap in Ivan Hrast. Izločili so Cerkno, Kobarid in Tolmin, v finalu pa so zgubili z Anhovim 2:3 in tako zasedli samo drugo mesto.

Dne 16. maja je obiskal Idrijo mednarodni mojster Stojan Puc in odigral simultanko s 27 idrijskimi šahisti. Dobil je 22 partij, remiziral s petimi, zgubil pa nobene. Remizirali so Ivan Suban, Gustav Ravnaher, inž. Anton Jager, Nadja Pirc in Ladislav Šulin.

Društveno prvenstvo se je zavleklo in še danes nimamo končnega rezultata.

S. L.

Gasilstvo

OBČNI ZBORI

Ko letos pregledujemo zapisnike rednih letnih občnih zborov naših gasilskih edinic, lahko potegnemo kratek zaključek: vse se organizacijsko močno utrjujejo, v tehničnem pogledu pa še ne moremo zaznamovati kakšnega večjega napredka.

Prostovoljno industrijsko gasilsko društvo Idrija-Rudnik je prvo opravilo svoj občni zbor, in sicer 20. decembra 1959. Značilno za to društvo je, da je vseh 31 članov izredno discipliniranih. Povprečna udeležba na vajah je bila 97 %, odsotni pa so se vselej predhodno opravičili. Imeli so 8 teoretičnih in 15 praktičnih vaj. Sodelovali so pri treh manjših in dveh večjih požarih: dne 25. februarja pri gozdnem požaru na Krekovšu in 17. oktobra na poti Bela-Krekovše, kjer so rešili goreče cepanice.

Največ govora je bilo seveda o novem gasilskem avtomobilu, za katerega so sredstva že zagotovljena.

Društvo ima naslednji upravni odbor: predsednik inž. Albin Koželj, poveljnik Marijan Paglavac, podpoveljnik Marijan Brus, tajnik Franc Zelenc, orodjar Ivan Pišlar, blagajnik Ivan Grošelj, referent za saniteto Vinko Krapš, svetovalec Ivan Menard.

Gasilsko društvo Idrija-mesto je imelo občni zbor 24. januarja, organizacijske težave pa so prebrodili na dveh naslednjih sejah upravnega odbora. Imeli so 18 vaj, od tega 2 teoretični, 15 praktičnih in 1 nočno. Sodelovali so pri štirih požarih: v stanovanjski hiši v Kajuhovi ulici, v Mestni pekarni, pri gozdnem požaru na Kresu, kjer so v celoti izpolnili svojo dolžnost, gozdni požar v Beli pa je bil večjega obsega in so ga pogasili samo s pomočjo rudniške čete. Pomembno in vse pohvale vredno je bilo tudi njihovo sodelovanje ob veliki poplavi konec leta ter pri plazu, ki se je utrgal na Rakah.

Vsa ostala poročila so več ali manj izzvenela v prikazovanju težkega materialnega stanja tega društva, ki nima primerne avtomobila, orodja in opreme.

Upravni odbor sestavljajo: predsednik Zori Čuk, tajnica Marinka Kobal, blagajnik Franc Miklavčič, poveljnik Slavko Brus, podpoveljnik Aldo Sinkovec, orodjar Pavel Rupnik, poverjenik za mladino Marijan Bončina, za pionirje Jožko

Kobal, za saniteto Leon Poljanec in člani: Jože Reven, Slavko Brus, Peter Grošelj.

Občinska gasilska zveza je opravila svoj letni občni zbor 3. aprila. Iz poročil je bilo razvidno, da je bil napravljen največji korak naprej pri vključevanju novih članov, saj so društva sprejela kar 121 novincev, ki so vsi stari manj kot 30 let, kar pomeni sočasno tudi pomladitev občinskih gasilskih vrst. Zveza šteje sedaj že 470 operativnih članov. Pri preventivi je treba pohvaliti Šebrelje, Sp. Idrijo, Plužnje, Ravne,

Rušenje stare hiše v Kosovelovi ulici s požigom ob asistenci gasilcev

Foto Iris

Zakriž in Novake, zaostali pa so v tem pogledu Ledine, Črni vrh, Godovič, Cerkno in Idrija-mesto. Sp. Idrija in Idrija mesto pa sta dobili priznanje za požrtvovalno delo ob povodnji in zemeljskem plazu, ko so opravili 4600 prostovoljnih ur.

Skupno vajo so imeli gasilci ob proslavi 50-letnice društva v Plužnjah, drugo pa na okrajnem gasilskem zletu v Cerknem, kjer je sodelovalo 6 enot iz naše občine ter gasilci iz Nove Gorice in Anhovega. Vsekakor pa smo mnenja, da je bila na tem občnem zboru premalo poudarjena zgraditev novega gasilskega doma v Novakih, kar je bilo doseženo z izredno požrtvovalnostjo domačinov, saj je bila s tem uresničena dolgoletna želja — postaviti v vasi nov gasilski dom. Na ta problem se bomo morali povrniti v eni prihodnjih številčk našega lista.

Nato je bil izvoljen nov upravni odbor, ki pa se v času pisanja tega poročila še ni konstituiral.

S. L.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR IDRİJA

Na podlagi 1., 2. in 3. člena Temeljnega zakona o občinskih dokladi in o posebnem krajevnem prispevku (Uradni list FLRJ števil. 19/55, 19/57, 55/57, 52/58 in 52/59) in 2. točke 26. člena Statuta občine Idrija je Občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 28. aprila 1960 sprejel

ODLOK

O UVEDBI OBČINSKE DOKLADE NA DOHODKE IZ KMETIJSTVA ZA LETO 1960

1. člen

Na podlagi 1. točke VII. poglavja III. dela družbenega plana občine Idrija za leto 1960 se

uvede občinska doklada na katastrski dohodek kmetijskih gospodarstev v višini od 11 do 32 % čistega katastrskega dohodka zemljišč ter v višini od 2,5 % do 5 % čistega katastrskega dohodka gozdov za leto 1960.

2. člen

Stopnje občinske doklade od zemljišča so progresivne in razdeljene v 3 kategorije.

3. člen

Davčna osnova občinske doklade od kmetijstva je čisti katastrski dohodek kmetijskih gospodarstev za leto 1960 in se obračunava po naslednjih stopnjah:

1. Za davčne zavezanke iz katastrskih občin Cerknjo, Črni vrh, Dole, Idrija mesto, Jelični vrh, Labinje, Ledine, Lome, Planina, Spod. Idrija, Spod. Novaki in Vrsnik I:

Če znaša letni čisti katastrski dohodek iz kmetijstva		se obračuna in plača obč. doklada po stopnji
nad din	do din	
	30.000	16 %
30.000	50.000	17 %
50.000	80.000	18 %
80.000	120.000	19 %
120.000	160.000	20 %
160.000	200.000	21 %
200.000	250.000	23 %
250.000	300.000	25 %
300.000	400.000	27 %
400.000	500.000	29 %
500.000 dalje		32 %

2. Za davčne zavezanke iz katastrskih občin Godovič, Gorje, Idrijski log, Orehek, Otalež (del), Police, Reka-Ravne, Spod. Kanomlja, Sred. Kanomlja, Šebrelje in Zakriž:

Če znaša letni čisti katastrski dohodek iz kmetijstva		se obračuna in plača obč. doklada po stopnji
nad din	do din	
	30.000	15 %
30.000	50.000	16 %
50.000	80.000	17 %
80.000	120.000	18 %
120.000	160.000	19 %
160.000	200.000	20 %
200.000	250.000	22 %
250.000	300.000	24 %
300.000	400.000	26 %
400.000	500.000	28 %
500.000 dalje		30 %

3. Za davčne zavezanke iz katastrskih občin Bukovo, Čekovnik, Gor. Kanomlja, Gorenji Novaki, Idrijske Krnice, Javornik, Jesenica, Kanji dol, del k. o. Otalež za naselje Masore, Prapretno brdo, Vojsko, Zadlog:

Če znaša letni čisti katastrski dohodek iz kmetijstva		se obračuna in plača obč. doklada po stopnji
nad din	do din	
	30.000	11 %
30.000	50.000	12 %
50.000	80.000	13 %
80.000	120.000	14 %
120.000	160.000	15 %
160.000	200.000	16 %
200.000	250.000	17 %
250.000	300.000	18 %
300.000	400.000	19 %
400.000	500.000	20 %
500.000 dalje		22 %

4. Od katastrskega dohodka gozdov v vseh katastrskih občinah:

Če znaša letni čisti katastrski dohodek iz kmetijstva		se obračuna in plača obč. doklada po stopnji
nad din	do din	
	30.000	2,5 %
30.000	50.000	3 %
50.000	80.000	3 %
80.000	120.000	3,5 %
120.000	160.000	4 %
160.000	200.000	4 %
200.000	250.000	4,5 %
250.000	300.000	4,5 %
300.000 dalje		5 %

4. člen

V primerih, da ima kmetijsko gospodarstvo zemljišča v več katastrskih občinah, se odmeri občinska doklada od skupnega dohodka celotnega gospodarstva po stopnjah, ki so določene za katastrsko občino, v kateri je sedež gospodarstva.

5. člen

Za izterjavo občinske doklade od kmetijstva se uporabljajo splošni predpisi o izterjavi dohodkov proračunov in skladov. Kontrolo nad pobiranjem in obračunavanjem občinske doklade od kmetijstva opravlja Uprava za dohodke Obč. LO Idrija.

6. člen

Svet za družbeni plan in finance Občinskega ljudskega odbora Idrija se pooblašča, da v opravičenih primerih lahko delno oprosti posamezne davčne zavezanke plačila občinske doklade.

7. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem glasilu Okraja Gorica, uporablja pa se od 1. januarja 1960.

Štev. 03/1-32-74/1-1960

Idrija, dne 28. aprila 1960

Predsednik ObLO:
Lado Božič, l. r.

Na podlagi 26. člena statuta občine Idrija, 47. člena Zakona o upravnih taksah (Uradni list FLRJ št. 28/59) in uredbe o občinskih taksah (Uradni list FLRJ št. 3/60) je Občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 18. aprila sprejel

ODLOK O OBČINSKIH TAKSAH

Prvi del

Splošne določbe

1. člen

Na območju občine Idrija se pobirajo takse, ki so določene v drugem delu tega odloka.

2. člen

Takse, ki se pobirajo po določbah tega odloka, so dohodki občinskega proračuna.

3. člen

V primerih, ko je priznana oprostitev upravnih taks po veljavnih predpisih, se tudi ne morejo pobirati takse, ki so predpisane s tem odlokom.

4. člen

Določbe zakona o upravnih taksah (Uradni list FLRJ št. 29/59) z vsemi poznejšimi spremembami in dopolnitvami in določbe uredbe o prisilni izterjavi davkov in drugih proračunskih dohodkov (Uradni list FLRJ št. 33/53), se primerno uporabljajo tudi glede občinskih taks, kolikor ni v tem odloku drugače določeno.

5. člen

Pojasnila in navodila za izvrševanje tega odloka izda po potrebi Svet za družbeni plan in finance občinskega ljudskega odbora. Za izvrševanje pa skrbi finančni organ občinskega ljudskega odbora.

6. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem glasilu okraja Gorica. Ko začne veljati ta odlok, neha veljati odlok o občinskih taksah številka 01/1-48/5-1958 z dne 9. IV. 1958 z vsemi poznejšimi spremembami in dopolnitvami.

Štev. 03/1-32-63/1-1960

Datum: 18. aprila 1960

Predsednik:
Lado Božič, l. r.

Drugi del

Takсна tarifa

Tek. št.	Predmet	Taksa din
1.	Za glasbo v javnih lokalih se plačuje dnevno:	
	a) v hotelih, restavracijah in kavarnah	600
	b) v ostalih lokalih	300
	Pripomba I: Taksa po tej tarifni številki se ne plača za glasbo, ki se reproducira z mehaničnimi sredstvi (gramofon, radio in podobno).	
	Pripomba II: Z javnimi lokali so mišljeni tako sami lokali (kavarne, gostilne ipd.) kakor tudi poslovna mesta, ki spadajo k njim (vrtovi, terase ipd.).	
2.	Za uporabo pločnika pred poslovnimi prostori se plača dnevno od m ²	3
3.	Za igralna sredstva v javnih lokalih se plača:	
	a) za biljard letno	1.000
	b) za igralne karte od snopa v uporabi	400
4.	Za izobešanje firme plačajo letno:	
	a) industrijska, gradbena, prevozna podjetja ali obrati	30.000
	b) trgovska podjetja na debelo in GKPZ	20.000
	c) trgovska in gostinska podjetja	10.000
	d) trgovine, mesnice, gostinski obrati, poslovalnice trgovskih in gostinskih podjetij v Idriji in Cerknem	7.000
	e) trgovine, mesnice, gostinski obrati, poslovalnice trgovskih in gostinskih podjetij na ostalem območju občine	4.000
	f) obrtna proizvodna podjetja in delavnice	5.000
	g) obrtna uslužnostna podjetja in delavnice	3.000
	g) svobodni poklici, prodajalne monopolnih predmetov, časopisov in komisijske trgovine	1.000

Pripomba: Lastniki firm morajo plačati takso po tej tarifni številki vsako leto v mesecu januarju. Za podjetja, ki se ustanovijo v drugem polletju, se plača 50% takse.

5. Za začasno prebivanje v turističnih krajih Idrija, Črni vrh in Cerknjo se plača dnevno:

a) v glavni sezoni

60

b) izven glavne sezone

30

Pripomba I: K tej tarifni številki veljajo oprostitve, olajšave in pripombe iz 6. točke 2. člena, drugega in tretjega odstavka 3. člena 4. in 5. člena uredbe o občinskih taksah (Uradni list FLRJ, št. 3/60).

Pripomba II: Člani Počitniške zveze Jugoslavije, Zveze izvidniških organizacij Jugoslavije, Zveze za telesno vzgojo »Partizan« in Planinske zveze Jugoslavije, ki prebivajo v lastnih počitniških kolonijah ali v kolonijah, ki jih organizira njihova zveza, plačajo kot turistično takso dnevno 10 dinarjev.

6. Za objave in oglase, ki se pritrjujejo na zidove, ograje in na druge predmete, se plača:

a) na površino plakata do 1/2 m²

50

b) na površino plakata do 1 m²

300

c) na površino plakata preko 1 m²

500

Pripomba I: Taksa po tej tarifi se ne plača na posmrtno objavo in oglase in ne na objavo in razglase, ki se nanašajo na dejavnosti državnih organov in družbenih (negospodarskih) organizacij.

Pripomba II: Za objavo in oglase v zaprtih prostorih (avtobusi, hoteli ipd.) in za svetlobne projekcije (diapozitive) v kino dvoranah se plača 20% takse po tej tarifni številki.

7. Za sporočila, objave in razglase po lokalnih ozvočevalnih postajah se plača dnevno

100

Pripomba: Velja pripomba I. k tarifni številki 6.

8. Za izložbe in vitrine, v katerih je izloženo blago zunaj poslovne stavbe, se plača letno od m²

1.500

Pripomba: Taksa po tej tarifni številki se ne plača na izložbe in vitrine, ki so na samem poslovnem prostoru.

9. Za uporabo prostora za parkiranje avtomobilov in njihovih priklopnikov na mestih, ki jih za to določi občinski ljudski odbor in organizira njihovo čuvanje, se plača od vsakega parkiranja

20

10. Za uporabo prostega prostora se plača dnevno od m²:

a) za kampe in šotore

4

b) za ostale namene

2

Pripomba: Takse po tej tarifni številki ne plačajo osebe, ki so našteje v pripombi II. k tarifni številki 5, ne osebe, ki med delovno akcijo uporabljajo take prostore kot člani delovnih brigad.

11. Za pse se plača letno:

a) luksuzne

2.000

b) čuvaje

500

Pripomba I: Taksa po tej tarifni številki se ne plača za rasne, lovske in reševalne pse. Sem spadajo psi, za katere izda Kinološka zveza Jugoslavije potrdilo, da so po poreklu (rodovniku) rasni, lovski, oziroma reševalni psi.

Pripomba II: Za pse čuvaje se štejejo psi, ki čuvajo imetje in so privezani.

Štev.: 01/2-32-42/2-60
Idrija, dne 18. IV. 1960

Predsednik:
Lado Božič, l. r.

Na podlagi 47. in 48. člena Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Uradni list FLRJ št. 52/58) in 26. člena Statuta občine Idrija sta občinski zbor in zbor proizvajalcev Občinskega ljudskega odbora Idrija na ločenih sejah dne 18. aprila sprejela

ODLOK

O NAČINU IZPLAČILA ODŠKODNINE ZA NACIONALIZIRANE ZGRADBE, DELE ZGRADB IN GRADBENA ZEMLJIŠČA

1. člen

Po določbah 1. in 2. odstavka 47. člena Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč se sme dati odškodnina za nezazidano gradbeno zemljišče tudi tistemu prejšnjemu lastniku nacionaliziranega zemljišča, ki mu kmetijska dejavnost ni glavni ali edini vir dohodkov, če je tak način odškodovanja primeren glede na njegove osebne in družinske razmere.

2. člen

Ugotovljeni znesek za nacionalizirane zgradbe ali dele zgradb se sme v posameznih primerih glede na osebne ali družinske razmere prejšnjega lastnika izplačevati ne glede na določbe 2. odstavka 42. člena Zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč tudi v obrokih, ki so daljši kot en mesec, toda ne daljši kot eno leto.

3. člen

Prejšnjim lastnikom nacionaliziranega premoženja, ki so navedeni v prvem členu tega odloka, se sme dati odškodnina za nacionalizirana gradbena zemljišča, zgradbe in dele zgradb tudi v večjih obrokih, da se s tem skrajša čas, ki je z Zakonom o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč določen za izplačilo.

4. člen

Svet za družbeni plan in finance bo na osnovi smernic, ki jih bo izdal ObLO, odločil v posameznih primerih, komu se bodo dovolile ugodnosti po tem odloku.

5. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem vestniku okraja Gorica.

Št. 03/2-32-65/1-1960
Idrija, 18. aprila 1960.

Predsednik:
Lado Božič, l. r.

Na podlagi 26. člena Statuta občine Idrija, 2. člena Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih (Uradni list FLRJ št. 51/53) ter v smislu 5., 82. in 155. člena Splošnega zakona o

šolstvu (Uradni list FLRJ št. 28/58) je Občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 28. aprila 1960 sprejel

ODLOČBO

O USTANOVITVI DELAVSKE UNIVERZE V IDRJI

1. člen

Ustanovi se delavska univerza v Idriji kot finančno samostojni zavod s sedežem v Idriji. Ustanovitelji so: Občinski ljudski odbor Idrija in naslednje gospodarske organizacije: Rudnik živega srebra Idrija, Lesna industrija »22. julij« Idrija, Gradbeno podjetje »Zidgrad« Idrija, Gostarsko kmetijska poslovna zveza Idrija, Obrtno delavnice »Simplex« Idrija.

2. člen

Naloga zavoda je organizirati izobraževanje odraslih oseb, jih usposabljanje za opravljanje družbenih opravil in jim pomagati pri njihovem splošnem strokovnem izobraževanju. V ta namen zavod organizira s pomočjo in sodelovanjem političnih, družbenih in gospodarskih organizacij:

1. redne večerne politične šole, tečaje, seminarje in predavanja;
2. tečaje, seminarje in predavanja s področja družbenega samoupravljanja;
3. strokovne tečaje, seminarje, cikluse predavanj, dopisne šole, tečaje za tuje jezike, večerne kmetijske šole ter šole za strokovno izobraževanje delavcev in uslužbencev;
4. širi splošno obzorje državljanov s poljudnoznanstvenimi predavanji.

3. člen

Zavod gospodari s premoženjem, ki mu ga dodelijo občinski ljudski odbor in gospodarske organizacije, ter s premoženjem, ki si ga pridobi v teku poslovanja.

4. člen

Zavod ima tele dohodke:

1. dohodke iz svoje dejavnosti,
2. dotacije iz proračuna občine,
3. prispevke družbenih in gospodarskih organizacij,
4. izredne dohodke.

5. člen

Zavod ima naslednje sklade:

1. sklad za pedagoško in znanstveno delo ter publikacije,
2. sklad za nagrajevanje uslužbencev,
3. sklad za dopolnitev osnovnih sredstev.

6. člen

Zavod upravlja 15-članski upravni odbor, ki ga imenuje občinski ljudski odbor na skupni seji obeh zborov na predlog Sveta za kulturo in prosveto.

Predstojnik zavoda je upravnik, ki ga imenuje občinski ljudski odbor na skupni seji obeh zborov.

Upravnik je po svojem položaju član upravnega odbora zavoda.

Predsednika upravnega odbora izvoli upravni odbor izmed svojih članov.

7. člen

Za zadeve in naloge, ki so mu z zakonom določene, je pristojen občinski ljudski odbor, za ostale zadeve pa svet za kulturo in prosveto.

8. člen

Plače uslužbencev zavoda se določajo po posebnem pravilniku v smislu določb 374. člena Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list FLRJ št. 53/57).

9. člen

Zavod posluje po določilih Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih ter na osnovi pravil, ki jih predpiše upravni odbor zavoda in potrdi občinski ljudski odbor.

Št. 02/2-6-59/1-60

Idrija, 28. aprila 1960.

Predsednik:

Lado Božič, l. r.

Na podlagi 2. člena Zakona o stanovanjskih razmerjih (Uradni list FLRJ št. 16-278/59) je Občinski ljudski odbor Idrija na seji občinskega zbora in zbora proizvajalcev dne 28. aprila 1960 sprejel

ODLOK

O ORGANIZACIJI IN DELU ZBOROV STANOVALCEV IN HIŠNIH SVETOV NA OBMOČJU OBČINE IDRİJA

1. člen

Organizacija in delo zborov stanovalcev in hišnih svetov kot organov družbenega upravljanja s stanovanjskimi zgradbami se ureja po določilih Zakona o stanovanjskih razmerjih in po teh predpisih.

ZBOR STANOVALCEV

2. člen

Vsi polnoletni stanovalci stanovanjske hiše v družbeni lastnini (v nadaljnjem »stanovanjske hiše«) imajo naslednje pravice in dolžnosti:

a) da sodelujejo v zboru stanovalcev in hišnem svetu;

b) da volijo in so lahko voljeni v hišni svet in komisije zbora stanovalcev;

c) da dajejo zboru stanovalcev in hišnemu svetu svoje predloge in pripombe;

č) da zahtevajo od zbora stanovalcev ali hišnega sveta ustna ali pismena poročila o upravljanju stanovanjske hiše in o drugih vprašanjih.

3. člen

Zbor stanovalcev skliče hišni svet po potrebi, toda obvezno vsakega pol leta enkrat.

Zbor stanovalcev mora biti sklican najkasneje v 8 dneh, kadar to zahteva najmanj tretjina polnoletnih stanovalcev.

V primeru, da hišni svet v določenem roku ne skliče zbora stanovalcev na zahtevo tretjine polnoletnih stanovalcev, skliče zbor stanovalcev na njihovo zahtevo stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora.

Zbor stanovalcev, na katerem se voli hišni svet, mora biti sklican najkasneje do 31. januarja vsakega leta.

4. člen

V novih stanovanjskih zgradbah ali v zgradbah, kjer še ni družbenega organa upravljanja, skliče prvi zbor stanovalcev stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora.

5. člen

Zbor stanovalcev se praviloma skliče s pismenim vabilom. V vabilu mora biti naveden dan, čas pričetka in predlog za dnevni red.

O končnem dnevnem redu sklepa zbor stanovalcev.

6. člen

Zbor stanovalcev je sklepčen, kadar je prisotna večina polnoletnih stanovalcev.

Če na zboru stanovalcev ni prisotna večina polnoletnih stanovalcev, je najkasneje v 8 dneh potrebno sklicati ponoven zbor.

7. člen

Zbor stanovalcev vodi predsednik hišnega sveta do izvolitve delovnega predsedstva. Delovno predsedstvo šteje 3 člane. V hišah, kjer je manj kot 25 polnoletnih stanovalcev, vodi zbor stanovalcev delovni predsednik.

O delu zbora stanovalcev se piše zapisnik, ki ga podpišeta delovni predsednik in zapisnikar.

V stanovanjskih hišah, kjer se prvič voli hišni svet, vodi zbor stanovalcev do izvolitve delovnega predsedstva oseba, ki jo določi stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora.

8. člen

Zbor stanovalcev, sklican zaradi izvolitve hišnega sveta, sklepa najprej o številu članov hišnega sveta.

Volitve članov hišnega sveta se opravijo na osnovi kandidatne liste, ki jo predloži skupina treh polnoletnih stanovalcev. Če je vloženih več kandidatnih list, glasuje zbor stanovalcev o sprejemu kandidatne liste po vrstnem redu, kakor so bile liste vložene.

Volitve hišnega sveta so lahko tajne z volilnimi listki ali javne z dviganjem rok.

Če je glasovanje tajno, se izbere 3-članska volilna komisija, ki vodi glasovanje in ugotovi zaključke.

9. člen

Novoizvoljeni hišni svet se sestane najkasneje v 8 dneh po izvolitvi zaradi konstituiranja. Prvo sejo skliče najstarejši član hišnega sveta. Hišni svet izvoli predsednika in namestnika.

Če je potrebno, lahko hišni svet imenuje tudi tajnika, blagajnika in stalne ali občasne komisije.

10. člen

Najkasneje v 8 dneh po izvolitvi dostavi hišni svet podatke o predsedniku hišnega sveta in njegovem namestniku pristojnemu stanovanjskemu organu občinskega ljudskega odbora in pristojnemu svetu stanovanjske skupnosti.

HIŠNI SVET

11. člen

Hišni svet ima praviloma vsaka stanovanjska hiša v družbenem upravljanju.

Če več stanovanjskih hiš v družbenem upravljanju zahteva skupen zbor stanovalcev in skupen hišni svet, odloči o tem svet občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za stanovanjske zadeve.

Mandat hišnega sveta traja eno leto.

12. člen

Najkasneje v 14 dneh po izvolitvi prevzame novoizvoljeni hišni svet stanovanjsko hišo v upravljanje.

O predaji se napravi zapisnik, ki ga podpišeta prejšnji in novoizvoljeni predsednik hišnega sveta. Istočasno se popiše inventar, v kolikor obstaja, ter zapisniško ugotovi stanje zgradbe in skupnih naprav.

Če se iz kakršnihkoli razlogov ne more izvršiti predaja poslova upravljanja od prejšnjega na novi hišni svet, je potrebno v 8 dneh po preteku roka za predajo obvestiti stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora.

13. člen

Predsednik hišnega sveta organizira in vodi delo hišnega sveta. Predsednik ima zlasti naslednje pravice in dolžnosti:

a) predstavlja hišni svet kot družbeni organ upravljanja;

b) skrbi za sklicanje in pripravo gradiva za seje hišnega sveta;

c) vodi seje hišnega sveta;

č) skrbi za izvajanje sklepov hišnega sveta in zbora stanovalcev;

d) skrbi, da hišni svet in stanovalci spoštujejo v svojem delu določila zakona in drugih predpisov, ki urejajo delo hišnih svetov in stanovalcev;

Kadar je predsednik odsoten, opravlja te pravice in dolžnosti njegov namestnik.

14. člen

Člani hišnega sveta imajo pravico in dolžnost prisostvovati sejam hišnega sveta, sodelovati v razpravi, dajati predloge in odločati o delu in sklepih hišnega sveta.

Člani hišnega sveta imajo pravico biti izvoljeni v komisije, ki jih postavlja hišni svet ali zbor stanovalcev.

15. člen

Če se član hišnega sveta ne more udeležiti seje hišnega sveta, mora o tem obvestiti predsednika.

Če se član hišnega sveta neredno udeležuje sej in zanemarja svoje dolžnosti, lahko hišni svet predlaga zboru stanovalcev njegov odpoklic.

O ugovorih glede odpoklica odloča svet občinskega ljudskega odbora, pristojen za stanovanjske zadeve.

16. člen

Hišni svet dela na sejah. Predsednik hišnega sveta sklicuje seje po potrebi, najmanj pa enkrat vsake tri mesece.

Vabilo za seje mora vsebovati poleg časa in kraja tudi predlog dnevnega reda.

Na vsaki seji je potrebno prebrati sklepe prejšnje seje ter poročati o njihovi izvršitvi.

17. člen

Seja je sklepčna, če je navzoča večina izvoljenih članov. Sklep je veljaven, če je zanj glasovala večina prisotnih članov.

Kadar hišni svet sklepa o uporabi sklada za hišna popravila, je sklep veljaven, če je zanj glasovala večina vseh članov hišnega sveta, včevši člane — predstavnike gospodarske organizacije ali ustanove, ki prispeva k vzdrževanju stanovanjske hiše.

18. člen

Če stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora ugotovi, da kak sklep hišnega sveta ni v skladu z načeli dobrega gospodarjenja ali z obstoječimi predpisi, lahko zadrži njegovo izvršitev ter predlaga hišnemu svetu, da ta sklep spremeni ali odpravi.

Če hišni svet takega sklepa ne spremeni, lahko stanovanjski organ zahteva sklic zbora stanovalcev, da razpravlja o tem ter sprejme ustrezno priporočilo hišnemu svetu.

19. člen

O seji hišnega sveta se vodi zapisnik. Zapisnik vsebuje: dan in čas seje, prisotnost članov, dnevni red, sklepe in posebne prigovore posameznih članov (ločeno mnenje).

Zapisnik se vodi v posebni knjigi sejnih zapisnikov.

Zapisnik podpišeta predsednik in zapisnikar.

20. člen

Za administrativno in finančno poslovanje uporablja hišni svet okroglo štampiljko, v kateri je vtisnjeno besedilo organa upravljanja (hišni svet), ulice, hišne številke, mesta oziroma naselja, kjer je stanovanjska hiša.

21. člen

Vse finančno poslovanje opravlja hišni svet preko Komunalne banke, pri čemer se drži ustreznih predpisov in navodil.

Hišni svet pooblasti enega ali več svojih članov in njihove namestnike za podpisovanje bančnih listin.

22. člen

Izjemoma se prvi zbor stanovalcev za volitve hišnih svetov za mandatno dobo 1960 skliče najkasneje do 1. marca 1960. Do tega časa opravlja posle hišnih svetov dosedanji hišni svet.

V stanovanjskih hišah, kjer še niso bili doslej izvoljeni hišni sveti, opravlja najnujnejša administrativna in finančna dela (pobiranje najemnine, odvajanje v banko, sprejemanje pošte itd.) do izvolitve hišnega sveta oseba, ki jo imenuje stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora.

23. člen

Pooblašča se svet za stanovanjske zadeve, da tolmači in daje podrobnejša navodila za izvajanje tega odloka.

24. člen

Ta odlok stopi v veljavo v 8 dneh po objavi v Uradnem glasilu okraja Gorica.

Št. 04/7-39-53/1-K/k

Idrija, 28. marca 1960.

Predsednik:

Lado Božič, l. r.

IZ ZAPISNIKOV SEJ OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA IDRİJA

VII. skupna seja obeh zborov 28. marca 1960

Občinski ljudski odbor je poslušal poročili Sveta za družbeni plan in finance o predlogu družbenega plana in proračuna občine Idrija za leto 1960.

Razpravljal je o vseh predlogih za spremembo ali dopolnitev družbenega plana in proračuna, ki so jih dali zbori volivcev, politične organizacije in sveti ObLO.

Nato sta o poročilih sveta in predlogih volivcev odločala oba zbora na ločenih sejah ter sprejela družbeni plan in proračun občine Idrija za leto 1960 z naslednjimi spremembami:

- znižan je prispevek za zdravstveno zavarovanje kmečkega prebivalstva za tri milijone dinarjev, ker bo tudi sicer izpolnjena obveza občine;
- občina bo prispevala 1.000.000 din Zdravstvenemu domu Idrija za nabavo sanitetnega avtomobila »Campagnola«;
- znesek za nabavo šolskih klopi je bil povečan za 400.000 din (skupaj je za to namenjenih 1.400.000 dinarjev);
- dotacija za gasilstvo je povečana za 600 tisoč dinarjev (skupno bo znašala 1.400.000 dinarjev);
- dotacija za komunalno dejavnost na vasi je povečana za milijon dinarjev (skupno bo znašala 4.400.000 din. Poleg tega bodo imeli krajevni odbori še lastne dohodke od vodarine, pokopaliških pristojbin in druge v skupnem znesku ca. 500.000 din).

Ob javnem obravnavanju o predlogu družbenega plana in proračuna so volivci na zborih izrazili tudi željo, da bi ljudski odbor zagotovil dovolj sredstev za vzdrževanje raznih komunalnih objektov in za zgraditev nekaj novih objektov. Na seji ObLO so sklenili:

- povečana dotacija krajevnim odborom je namenjena za vzdrževanje komunalnih naprav in za manjše rekonstrukcije ali nove gradnje po vaseh;
- predloge volivcev iz Idrije za izvršitev takih del so odstopili Komunalnemu zavodu, da jih bo uresničil;
- novih gradenj komunalnih objektov letos ne bo mogoče uresničiti, ker naj se prvenstveno investira v gospodarstvu.

Imenovanja in razrešitve:

Razrešili so sodnika za prekrške Jožeta Freliha.

Imenovali so:

1. Komisijo za pregled stanja računov davčnih zavezancev:

- a) predsednik Marija Rutarjeva (uslužbenka Uprave za dohodke OLO Gorica),
- b) člani: Lado Velikonja (odbornik), Pavla Severjeva (uslužbenka občine Idrija).

2. Komisijo za popis kmetijstva:

- a) Stanko Murovec (tajnik ObLO),
- b) člani: Slavko Leskovšek, Ferdo Vidmar, inž. Niko Rihar, inž. Igor Maver.

3. Sodnika za prekrške Edvarda Birsa.

4. Člane upravnega odbora občinskega stanovanjskega sklada: France Brence in Vinco Bevk, oba odbornika ObLO.

VIII. skupna seja obeh zborov 18. aprila 1960

Predsednik okrajnega sodišča Idrija tovariš Anton Rems je poročal o delu sodišča v l. 1959. Nato je v imenu komisije za nacionalizacijo najemnih zgradb in zemljišč poročal o delu te komisije.

Imenovanja in razrešitve:

Razrešili so vršilca dolžnosti upravnika KZ Cerkno Venceslava Kranjca in imenovali za upravnika te KZ Pavla Makuca iz Cerknega.

IX. skupna seja obeh zborov 28. aprila 1960

Občinski ljudski odbor je poslušal poročilo o delu sveta za zdravstvo in poročilo o delu sveta za varstvo družine v preteklem letu.

Svet za družbeni plan in finance je poročal o razvoju gospodarstva občine Idrija v prvem tromesečju letošnjega leta in o izvršitvi občinskega proračuna v tem razdobju.

Imenovali so:

1. Upravni odbor delavske univerze Idrija: Janeza Dolenca (kot predsednika), Antona Remsa, Marjana Pelhana, Venceslava Štravsca, Slavico Božičevo, Slavka Boleta, Srečka Poljanca, Tomaža Gaberca, inž. Uroša Bajžlja, inž. Igorja Maverja, Vinka Vršca, Franca Severja, Jožka Štucina, inž. Iva Turka in Gabrijela Kašca.

2. Upravnika delavske univerze Gabrijela Kašca.

VII. ločeni seji obeh zborov 28. marca 1960

Sprejeli so dva odloka:

- o dopolnilnem proračunskem prispevku iz osebnega dohodka,

- o ustanovitvi upravnega odbora občinskega stanovanjskega sklada.

VIII. ločeni seji obeh zborov, 18. aprila 1960

Sprejeli so načrt o vzgoji srednjega in visokega strokovnega kadra za razdobje 1960/64. Načrt predvideva kader za gospodarske organizacije, ki bodo ustanovljene v prihodnjih letih, ter kader za razne zavode, šole in drž. upravo.

Skupno bo potrebno 94 strokovnih uslužbencev. Od tega že štipendiramo 53 dijakov in študentov. Načrt pa ne predvideva kadra za obstoječe gospodarske organizacije. Le-te bodo morale za svoje strokovne uslužbence in delavce skrbeti same.

Sprejeli so naslednje predpise:

- odlok o potnih stroških uslužbencev Občinskega ljudskega odbora Idrija (le-ta velja tudi za delavce in uslužbence vseh zavodov v občini);
- odlok o občinskih taksah,
- odlok za podaljšanje veljavnosti odloka o občinski dokladi samostojnih poklicev;
- odlok o načinu izplačila odškodnine za nacionalizirane zgradbe, dele zgradb in gradbenih zemljišč;
- odlok za uvedbo krajevnega samoprispevka na območju Krajevnega odbora Dole za dovršitev elektrifikacije in za popravilo pokopališča;
- odlok za uvedbo krajevnega samoprispevka na območju Krajevnega odbora Planina za popravilo poti;
- odlok za prenos pristojnosti razdeljevanja stanovanj na krajevne urade;
- smernice in pogoje za uporabo sredstev občinskega investicijskega sklada.

Potrdili so pravila Komunalnega zavoda v Idriji, urbanistični načrt za naselje Cerkno in pogodbe za združevanje sredstev gospodarskih organizacij v občinski investicijski sklad.

Iz sklada osnovnih sredstev so združila sredstva v občinski investicijski sklad tale podjetja:

1. Obrtno delavnice »Simplex« Idrija	7,000.000 din
2. Gradbeno podjetje »Zidgrad« Idrija	3,000.000 din
3. Lesna industrija »22. julij« Idrija	3,000.000 din
4. Trgovsko podjetje »Izbira« Idrija	2,000.000 din
5. Trgovsko podjetje »Preskrba« Idrija	1,700.000 din
6. Industr. podjetje »Eta« Cerkno	1,500.000 din
7. Obrtno podjetje »Čipka« Idrija	1,500.000 din
8. Kino podjetje »Zvezda« Idrija	1,000.000 din
9. Obrtno podjetje »Remont« Idrija	500.000 din

Sredstva so namenjena za razvoj gospodarstva v naši komuni. Pripomniti je, da bo tudi Rudnik živega srebra Idrija združeval prosta sredstva amortizacije z lesno industrijo zaradi zgraditve kombinata v Spodnji Idriji v znesku 25,000.000 dinarjev in prispeval iz sklada za skupno uporabo 10,000.000 dinarjev za asfaltiranje ceste Zala—Godovič.

Potrjeni sta bili pogodbi o zamenjavi hiše na »Tomu«, last Slavka Svetica, za stanovanje v hiši št. 35 v Kosovelovi ulici in o odkupu zemljišča od Slavka Kobala v Podreteji.

Nacionalizirana garaža v Cerknem je bila dodeljena Avtopodjetju »Transport« v Cerknem.

Lesni industriji »22. julij« je bilo dodeljeno zemljišče v Spodnji Kanomlji za gradnjo novega lesnega kombinata.

Filipu Lapajnetu iz Črnega vrha in Srečku Jurjavčiču iz Idrije je bilo dodeljeno zemljišče v trajno uporabo za gradnjo stanovanjske hiše.

Sklenili so prodati stanovanjsko hišo v Idriji, Gortanova ulica 8, Adolfu Podobniku brez javne dražbe.

V sklad spošnega ljudskega premoženja so sprejeli zemljišča, ki jih podarjajo naslednji državljani:

- Marija Carl iz Spodnje Idrije,
- Angela Burnik iz Spodnje Idrije,

- Stanko Jež iz Cerknega,
- Alojz Šušteršič iz Cerknega.

IX. ločeni seji obeh zborov 28. aprila 1960

Potrdili so zaključni račun o izvršitvi proračuna za l. 1959 in obračuna družbenih skladov.

Sprejeli so:

- odlok o občinskih dokladi iz kmetijstva,
- odlok o organizaciji in delu zborov stanovalcev ter hišnih svetov.

Potrdili so pravila stanovanjskega sklada občine.

Ustanovili so delavsko univerzo.

Sklenili so odkupiti nedograjeno stavbo v Zakojci za potrebe osnovne šole.

Banki so izdali garancijsko izjavo, da bosta Kmetijski zadrugi Dole in Črni vrh najeli investicijsko posojilo za nabavo strojev in gradnjo mlekarne v Godoviču.

ELEKTRO TOLMIN

V Tolminu ne opravlja samo distribucijo električne energije, marveč skrbi s svojimi enotami za vsa popravila na omrežjih svojega področja. Vršiti tudi vsa elektroinštalacijska dela.

V svojih elektroservisnih delavnicah popravljajo vse vrste električnih aparatov

---

NE POZABITE NA ELEKTRO TOLMIN

RUDNIK ŽIVEGA SREBRA IDRIJA

Ustanovljen leta 1493

proizvaja in prodaja na domačem

ter na tujem trgu

prvovrstno živo srebro (Hg)

in živosrebrni oksid (Hg O)

